

Elektronski mjesecnik za evropske integracije – broj 53, februar, 2010.

TEMA BROJA

Kako Vlada razdvaja
državnu od
partijske imovine

INTERVJU
Direktor
beogradske
akademije za
diplomaciju i
bezbjednost, dr
Andreja Savić

ANALIZA
Što je posljedica
naraslih sumnji
da podzemlje
utiče na odluke
crnogorskih vlasti

IZAZOVI U EU
Slovenija – pet
godina nakon
prijema u EU

KAPACITETI

Slučaj "Šarić" ogolio je najmanje dvije stvari koje će usporiti evropske integracije Crne Gore, u trenutku kada to bude odgovaralo interesima Brisela ili bilo koje prijestonice država članica EU. To su: nedostatak političke volje za borbu protiv organizovanog kriminala i nedostatak administrativnih kapaciteta.

Valja objasniti što znači nedostatak administrativnih kapaciteta, ako to, do sada, nekome nije bilo jasno.

Agencija za nacionalnu bezbjednost (ANB) dala je pozitivno mišljenje da osumnjičeni za šverc kokaina međunarodnih razmijera **Darko Šarić** ne predstavlja smetnju za bezbjednost Crne Gore, što je bio jedan od uslova da Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave (MUPiJU) da garanciju ovom Pljevljaku da će dobiti crnogorsko državljanstvo, ako priloži otpust iz srpskog.

Izgleda da MUPiJU nijesu bila potrebna uvjerenja od Šarića da nema državljanstvo neke druge države, iako Zakon o crnogorskem državljanstvu ne pravi razliku između srpskog, ili bilo kojeg drugog državljanstva, uključujući i slovačko.

O slovačkom državljanstvu, sa druge strane, informisana je Uprava policije koja preduzima mjere pojačanog nadzora nad Šarićem još od 1993. i čiji podaci, za razliku od onih iz ANB-a, ukazuju da je itekako opasan za bezbjednost zbog saradnje sa kriminalnim organizacijama iz susjednih država.

Dalje, MUPiJU ima podatke da je Šarićevo prebivalište u Pljevljima, a Uprava policije da je u Beogradu.

I na kraju, policija saopštava da je Šarić desetak dana prije objavljivanja međunarodne potjernice ilegalno prešao granicu, uz obrazloženje da je veoma teško kontrolisati kopnene prelaze jer je taj dio granice vrlo porozan.

Tu je, da ne bude zabune, riječ o onoj istoj graničnoj policiji zbog čijih kapaciteta je, između ostalog, EU stavila Crnu Goru na Bijelu šengen listu. V.Z.

Crna Gora prva poslije Hrvatske (10. februar) – Crna Gora će poslije Hrvatske biti prva država koja će postati punopravni član EU, izjavio potpredsjednik Vlade i ministar inostranih poslova Luksemburga **Jean Asselborn**, koji se u Podgorici sastao sa crnogorskim kolegom **Milanom Ročenom**.

Za prevodenje Upitnika oko 200.000 EUR (11. februar) – Ministarstvo za evropske integracije objelodanilo je, na zahtjev Centra za građansko obrazovanje (CGO), da je na prevodenju Upitnika angažovano 117 prevodilaca, čije usluge su plaćene 137.840,20 eura. "Na redakturi prevoda radilo je 68 redaktora i njihove usluge su plaćene 68.895,85 EUR. Budžet prevodenja iznosio je 206.736,05 EUR. Za ove namjene Vlada Norveške dala je donaciju u iznosu od 200.000 EUR, tako da su ukupni troškovi prevodenja gotovo u potpunosti pokriveni iz donacije, a svega 6.736,05 EUR za ove namjene potrošeno je iz Budžeta Crne Gore", saopštio je MEI.

EU pomaže civilni sektor (11. februar) – EU je pokrenula projekat tehničke pomoći za organizacije civilnog društva (TACSO) kojim je predviđena tehnička pomoć nevladinim organizacijama. Šef delegacije EU u Crnoj Gori **Leopold Maurer** ocijenio je da je cilj uspostavljanja TACSO-a pomoći NVO-ima da savladaju tehničke probleme kada primjenjuju projekte. Ministarka za evropske integracije **Gordana Đurović** je rekla da će civilno društvo dobijati informacije o mogućnostima finansiranja iz evropskih fondova. TACSO, koji će početi u avgustu i trajati dvije godine, namijenjen je zemljama zapadnog Balkana i Turskoj, a vrijedan je 6,7 miliona eura.

Stigla prva kontrola (16. februar) – Prva ekspertska misija EK za oblast ljudskih prava počela petodnevnu posjetu Crnoj Gori, u okviru konsultativnog procesa koji slijedi nakon dostavljanja odgovora na Upitnika EK. Riječ je o prvoj od nekoliko najavljenih misija EK, u okviru priprema mišljenja o zahtjevu Crne Gore za članstvo u EU.

Balkan na vrhu liste (17. februar) – Visoki predstavnik EU za spoljnu politiku i bezbjednost **Catherine Ashton** izjavila je, uoči posjete Sarajevu, Beogradu i Prištini, da je region zapadnog Balkana najvažniji prioritet spoljne politike Unije.

Smanjite sivu ekonomiju (17. februar) – Crna Gora mora da pojača napore na smanjenju neformalne ekonomije i poveća kapacitete poreske administracije, sa naglaskom na naplatu, kontrolu i analizu rizika, saopštio šef Delegacije EK u Podgorici, Leopold Maurer na prezentaciji projekta "Unaprijeđenje kapaciteta u cilju bolje efikasnosti i funkcionalnosti rada Poreske uprave".

Catherine Ashton

Crna Gora da poradi na slobodi medija (23. februar) – Direktor Generalne direkcije EK za proširenje **Michael Leigh** poručio je Crnoj Gori da mora dodatno poraditi na uspostavljanju efikasnog i nezavisnog sudstva, borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala, zaštiti ljudskih prava i slobodi medija ako želi da dobije pozitivno Mišljenje za početak pregovora za članstvo u Uniji. "Ovo su sve pitanja koja mi razmatramo u Mišljenju i gdje je Crnoj Gori bitno da bude potpuno u skladu sa evropskim standardima", istakao je Leigh nakon "Političkog dijaloga EU – Crna Gora", gdje je zvaničnu Podgoricu zastupao šef diplomatičke Milan Ročen.

Moguće sankcije? (27. februar) – Illegalna migracija iz Crne Gore razlog je za zabrinutost u EU, a poslanik Evropskog parlamenta **Hannes Swoboda** predložio je suspensiju bezviznog režima ako bude zloupotreba, objavio je "Dan", pozivajući se na austrijski "Der Kurier". Prema navodima tog lista, specijalizovane službe zemalja članica EU utvrđile da su hiljade osoba iz Crne Gore, Srbije i Makedonije iskoristile povoljnost uklanjanja viza za zemlje Schengen zone i sada ilegalno žive i rade unutar država EU bloka. Swoboda, socijalistički poslanik u EP, založio se za sankcije ako se nastavi sa zloupotrebotom bezviznog režima.

POGLED IZ EU

Lošim putevima ka Briselu

Prije nekoliko decenija **Karl W. Deutsch**, poznati politikolog, je uveo u svakodnevni politički govor koncept "bezbjednosne za-

Pišu: Gerasimos Tsourapas i
Theodore Couloumbis

jednice". Na osnovu detaljnog istraživanja neuspjeha savezničkih sila da uspostave mir kroz slabljenje i izolaciju Njemačke nakon Prvog svjetskog rata, ovaj naučnik, češkog porijekla, je došao do zaključka da se samo putem regionalne integracije ili čak, ujedinjavanjem nezavisnih zemalja "jednog dana može ukinuti rat".

Dok pitanje uspostavljanja EU kao "bezbjednosne zajednice" u ovom smislu i dalje izaziva veliku pažnju naučnika, teško je poreći da na zapadnom Balkanu proces regionalne integracije zaostaje daleko iza očekivanog. To, posebno, važi za zanemareni saobraćajni sistem, koji bi još mogao da posluži kao katalizator rasta i stabilnosti u regionu.

Naviknuti na blagodeti razvijenog saobraćajnog sistema, Evropljani često zaboravljaju da efikasna putna mreža nije samo preduslov rasta, već je istorijski povezana sa socijalnim i ekonomskim razvojem.

Od razvoja evropskih luka u doba prekomorskih otkrića, preko željezničkih mreža koje su išle ruku pod ruku sa industrijskom revolucijom do otkrića i usavršavanja motora sa unutrašnjim sagorijevanjem, sve razvijene zemlje svijeta su tokom XX vijeka izgradile čvrstu mrežu željeznica i saobraćajnica, bez kojih ne bi bilo ni međunarodne trgovine ni globalizacije.

Međutim, ne treba zaboraviti da ne uživaju svi na evropskom kontinentu isti nivo razvijenosti saobraćajnih usluga.

Balkan je posljednji geografski dio Evrope, na nekoliko koraka od članstva u EU, gdje je integracija saobraćajnih mreža daleko od prioriteta.

Regionalne vlade nemaju dovoljno sredstava za finansiranje izgradnje i održavanja regionalnih saobraćajnica pa su putevi često zagušeni i u lošem stanju. Čak i projekti visokog publiciteta, poput autoputa između Kosova i Albanije napreduju sporo i nesigurno.

Nacionalne avio-kompanije su zaštićene vrste, koje ljubomorno čuvaju svoja tržišta i oslanjaju se na državnu pomoć da bi opstale. Rezultat su veoma visoke cijene karata i mali broj letova koji, za čitav region od preko 26 miliona stanovnika, godišnje dostiže manje od jedne petine letova na bečkom aerodrumu.

Albanija nema željeznički promet sa

Integracija saobraćajnih mreža na na da bi se ovim zemljama olakšao put prema članstvu u EU

susjednim zemljama. U Crnoj Gori jedina željeznička linija vodi prema Srbiji, dok u Makedoniji ne postoji veza sa Sofijom. To znači da je za prevoz robe iz Tirane u Sofiju preko Skoplja potrebno tri sata vozom do Skadra, zatim prevoz kamionima do Podgorice, pretovar na voz za Beograd kojem treba najmanje 8 sati, zatim 9 sati puta do Skoplja, presjedanje u voz za Solun (5 sati), i konačno 6 sati vožnje od Soluna do Sofije, pod uslovom da se u međuvremenu nije dogodilo ništa neplanirano.

Zašto se ništa ne radi u vezi sa razvojem regionalne saobraćajne mreže?

Sa jedne strane, nedostatak finansijskih sredstava ne dozvoljava vladama regiona da istovremeno rade na razvoju željeznica, puteva i pomorskih saobraćajnica. Sa tačke gledišta Brisela, odvajanje sredstava za ovakve programe je pričinjeno komplikovana stvar, jer su neke od zemalja regiona već članice EU, druge imaju ili treba da dobiju status kandidata, dok su treće tek nedavno proglašile nezavisnost. Na lokalnom nivou, državni prioriteti se ne poklapaju uvijek sa regionalnim prioritetima: sukobi na etničkim osnovama, korupcija i opšta neefikasnost samo dodatno podrivaju ionako sporadične napore na integraciji saobraćajnih mreža.

Sve više raste zabrinutost zbog nedostatka saobraćajne integracije u regionu. Brisel već neko vrijeme ukazuje na koristi takve integracije, ističući da "oko 7% bruto nacionalnog dohotka i oko 5% radnih mesta u EU zavise od sektora saobraćaja". Na Balkanu, bolji putevi bi doprinijeli i smanjenju spoljnotrgovinskog deficitu koji muči gotovo sve zemlje regiona, tako što bi olakšali mobilnost robe i radne snage i omogućili bolji pristup tržištima. To bi, ne samo doprinijelo smanjenju cijena, već bi omogućilo i bolje šanse za zapošljajenje i brži rast, da ne pomjenjemo bolje uslove za razvoj turizma.

zapadnom Balkanu je neophodno da bi se ovim zemljama olakšao put prema članstvu u EU

To ne znači da je razvoj saobraćaja rješenje za sve probleme u regionu, niti da je ovaj cilj lako ostvariti. Činjenica je, međutim, da bi razvoj regionalnih saobraćajnih mreža morao da se nađe među prioritetima kako Brisela, tako i regionalnih političkih vođa.

Naravno, i druge inicijative, poput ukidanja viza i uspostavljanja slobodnih trgovinskih zona, su bitne i potrebne, ali njihov efekat neće biti ni pola od očekivanog ako takve inicijative nemaju oslonac u efikasnoj saobraćajnoj infrastrukturi. Drugim riječima, zašto bi se Crnogorci radovali ukidanju viza za put u EU ako bez većih troškova i maltretiranja ne mogu ni do Beograda?

Ukratko, integracija saobraćajnih mreža u regionu je neophodna da bi se ovim zemljama olakšao put prema članstvu u EU.

Tsourapas je istraživač u Helenskom centru za evropske studije (EKEM). Couloumbis je profesor emeritus na Univerzitetu u Atini (IZVOR: EUobserver)

DA LI JE VLADA KRENULA U RAZDVAJANJE DRŽAVNE OD PARTIJSKE IMOVINE

Počeli od "dva sanduka"

Vladajuća Demokratska partija socijalista (DPS) od polovine mjeseca ostaće

Piše: Mirela Rebronja

bez oko 800 hiljada eura godišnje koje je dobijala zahvaljujući kontraveznom rentiranju zgrade Vladi Crne Gore.

Sjedište crnogorske Vlade odnedavno je preseljeno u novu zgradu čime je, na određen način, i u Crnoj Gori počelo odvajanje državne od partijske imovine, što je zahtjevala Evropska komisija (EK) i OEBS.

Zahtjev EK i OEBS-a je veoma značajan. Naime, ukoliko se taj process sproveđe do kraja, biće skinuta velika sjenka sa izbornih procesa s obzirom da opozicija godinama ukazuje da je u neravno-pravnom položaju jer Demokratska partija socijalista (DPS) državnu imovinu, kojom je upravljao nakon što su sudovi tu partiju proglašili nasljednicom bivših Društveno političkih organizacija (DPO), koristi u partijske svrhe.

Pravno – formalno odvajanje državne od partijske imovine u Crnoj Gori počelo je u junu 2009. kada je Skupština usvojila Zakon o državnoj imovini.

Evropska komisija, u posljednjem Izvještaju o napretku Crne Gore, ocijenila je da taj zakon u potpunosti daje okvir za razdvajanje državne od

partijske imovine, ali i podvukla da ga je potrebno i primijeniti.

Prema Zakonu o državnoj imovini, upravo imovina bivših DPO se tretira kao imovina kojom su raspolagali Savez komunista Crne Gore, Socijalistički savez radnog naroda Crne Gore i Savez socijalističke omladine Crne Gore.

Članom 73 Zakona predviđeno je da se uradi popis i procjena imovine, nakon čega će se novim zakonima ili podzakonskim aktima izvršiti pravična raspodjela te imovine partijama koje imaju svoje predstavnike u parlamentima na državnom i lokalnom nivou, u peri-

odu dok im traje mandat.

Uprava za imovinu, kojoj je povjeren glavni dio posla, do sada je popisala imovinu bivših DPO u većini opština.

Trebalо bi da uslijedi upoređivanje sa dokumentacijom Uprave za nekretnine, kako bi se utvrdili vlasnici kompletne imovine, jer cjelokupno naslijeđe nije pripadalo Savezu komunista, nakon čega se vrši procjena i konačna evidencija.

Po završetku knjiženja te imovine, Vlada će posebnom odlukom definisati korišćenje tih prostora kao državne imovine.

Potprijeđnik Socijalističke na-

Zahtjev EK i OEBS-a da se odvoji državna od partijske imovine je veoma značajan sa aspekta regularnosti izbora. Opozicija i civilni sektor godinama ukazuju da su oponenti vlasti u neravnopravnom položaju jer DPS državnu imovinu, kojom je upravljao nakon što su sudovi tu partiju proglašili nasljednicom bivših Društveno političkih organizacija (DPO), koristi u partijske svrhe

rodne partije **Neven Gošović**, u razgovor za *Evropski puls* ocjenjuje da problem nije u zakonu jer je jasno formulisan i nema dileme oko njegove sadržine.

Nezadovoljstvo opozicije potiče od nepoštovanja obaveza preuzetih samim Zakonom.

"Vlada je trebalo da naimenuje Zaštitnika imovinsko pravnih interesa Crne Gore u roku od 3 mjeseca od dana stupanja na snagu Zakona, dakle do kraja avgusta 2009, a to je uradila tek u decembru" rekao je Gošović i dodao da je to samo jedan od primjera neispunjavanja obaveza.

U prilog toj ocjeni, kazao je on, ide i podatak da je Budžetom za 2010. za rad Zaštitnika izdvojen iznos od 10.000 eura, koji treba da pokrije troškove aktivnosti, ali i zarade na godišnjem nivou.

"Vlada je, takođe, bila dužna da do kraja septembra 2009. doneće uredbu o načinu izvođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i imovini države, a taj podzakonski akt još uvijek nije donijela", dodao je on.

Gošović je podsjetio i na preporuku OEBS-a da se strogo mora razdvojiti djelovanje u ime Vlade i

Vlado Dedović

foto VIJESTI

djelovanje u ime političke partije, ali i zakonom zabraniti da partije u svrhe političke kampanje koriste

koja vrši popis i procjenu.

Direktor ove Uprave i član Predsjedništa DPS-a **Mevludin Nu-**

Potpredsjednik SNP Neven Gošović ocjenjuje da problem nije u zakonu jer je on jasno formulisan i nema dileme oko njegove sadržine, ali je problem što Vlada ne poštuje obaveze preuzete Zakonom o državnoj imovini

objekte i državne resurse uopšte.

U sprovođenju odluka definisanih ovim zakonom, najteži zadatak ima Uprava za imovinu

hodžić kazao je, nedavno, da neće biti jednostavno ispuniti sve obaveze iz Zakona o državnoj imovini Crne Gore, pozivajući se na iskustva zemalja regionala u kojima je ovaj proces trajao po nekoliko godina.

Gošović pozdravlja prvi korak Vlade u primjeni Zakona o državnoj imovini. "Imajući u vidu da je Vlada Crne Gore nedavno preselila u novu zgradu za očekivati je da će konačno izvršiti svoje zakonske obaveze", rekao je on.

Koordinator pravnog programa u Centru za monitoring (CEMI) **Vlado Dedović** mišljenja je da je jedan od suštinskih problema sa kojima se crnogorsko društvo susrijeće skoro dvadeset godina "nezakonito prisvajanje, korišćenje i raspolaganje imovinom bivših društveno-političkih institucija i orga-

DPS GUBI PSIHOLOŠKU PREDNOST

Pored obezbjeđivanja sigurnog priliva sredstava, DPS je od "zakupničkog" odnosa sa Vladom, kada je riječ o zgradi popularno nazvanoj "dva sanduka", imao i drugih benefita, ocjenio je Vlado Dedović. On smatra da je taj odnos prilično doprinio čestom poistovjećivanju partije i države u Crnoj Gori.

"Simbolika funkcionisanja Vlade i vladajuće partije "pod istim krovom" jedan je od razloga zbog kojih običan građanin ne uspijeva da napravi razliku između državnog i političkog – između državne i partijske imovine, između državne i partijske funkcije", podvukao je Dedović.

U prilog ovakvom stavu, prema njegovim riječima, ide i činjenica da su se često značajniji predizborni skupovi, ali i postizborni skupovi, odnosno slavlja vladajuće partije, održavali u ovoj zgradici.

"Posljednji takav primjer bio je u slučaju kampanje predsjedničkih izbora održanih u aprilu 2008. Naime, kandidat vladajuće stranke i aktualni predsjednik Crne Gore **Filip Vučanović** je svoju završnu konvenciju održao upravo u zgradici u kojoj se nalaze kancelarije Vlade, što su ostali kandidati za predsjednika Crne Gore propratili sa negodovanjem", podsjetio je on.

nizacija od strane pojedinih političkih struktura u Crnoj Gori".

"Na taj način obezbjeđivana su značajna novčana sredstva i ostale koristi a time i nesmetano funkcionisanje partije na nivou cijele države. U istom periodu, druge političke partije su bile primorane da svoje poslovanje u značajnoj mjeri oslanjaju na budžetska sredstva koja im pripadaju po osnovu Zakona o finansiranju političkih partija. Stoga se može, sa velikim stepenom osnovanosti, tvrditi da je neravnopravnost učesnika izbora pojava koja je do sada karakterisala gotovo sve izborne procese u Crnoj Gori – bilo parlamentarne bilo predsjedničke", podvukao je Dedović.

Raspolaganje državnom imovnom redovno je bilo u centru pažnje tokom izbornih procesa, a nevladine organizacije upozoravale su na moguće zloupotrebe državnih resursa od strane vladajućih partija kroz koje one stiču prednost u odnosu na ostale partije u trci.

U postizbornim izvještajima NVO su zaključivale da je bilo kršenja zakona i zloupotreba državne imovine, naročito u pogledu korišćenja službenih vozila i prostorija u kojima se održavaju predizborni skupovi.

Dedović je naglasio da je ge-

Stara zgrada Vlade

neralni zaključak da zloupotreba administrativnih kapaciteta u izbornim procesima u Crnoj Gori nesumnjivo postoji.

izborne kampanje, i koja u značajnoj mjeri baca sjenku na ostale segmente izbornog procesa, koji se sprovode u skladu sa osnovnim

Direktor Uprave za imovinu i član Predsjedništa DPS-a Mevludin Nuhodžić kazao je da neće biti jednostavno ispuniti sve obaveze iz Zakona o državnoj imovini Crne Gore, pozivajući se na iskustva zemalja regionala u kojima je ovaj proces trajao po nekoliko godina

On dodaje da je "to pojava, koja je postala sastavni dio svake

principima demokratije."

Dedović je najavio da će CEMI u narednom periodu posebnu pažnju posvetiti unaprijeđenju postojeće i donošenju nove legislative, koja će regulisati sve aspekte zloupotrebe državne imovine. Dalje je istakao da će se, na predstojećim lokalnim izborima koji će biti održani tokom 2010, značajno fokusirati na aktivnosti monitoringa zloupotrebe administrativnih resursa.

Primjena Zakona o državnoj imovini za sada ne ide propisanom dinamikom, tako da opozicija i civilni sektor opravdano sumnjaju da je DPS, odnosno Vlada iskrena u namjeri da prepusti državnu imovinu.

KOME POVJERITI IMOVINU

Hrvatska dugo traga za pravim modelom upravljanja državnom imovinom naslijedenom iz doba socijalizma.

Tom imovinom trenutno upravljaju Središnja državna kancelarija za upravljanje državnom imovinom, Hrvatski fond za privatizaciju i Agencija za pravni promet i posredovanje nekretninama.

Međutim, u januaru ove godine pokrenuta je inicijativa za osnivanje Agencije za upravljanje državnom imovinom, koja će počivati na ekonomskim principima i na jednom će mjestu objediti sve što država posjeduje.

Time se, kako navode hrvatski mediji, nastoji uspostaviti jedinstven i efikasan model upravljanja sa ciljem da se omogući i krene u nova ulaganja i privuku investicije.

Koji model će koristiti Crna Gora biće poznato po završetku procesa registracije imovine, kao i usvajanja i primjene svih predviđenih podzakonskih akata.

NAKON ŠTO SU NARASLE SUMNJE DA PODZEMLJE UTIČE NA ODLUKE VLASTI

Treba nam nova energija

Crna Gora je početkom 2010. opet bila u centru pažnje, ali ne zbog Uptnika, odgovora

Piše: Neđeljko Rudović

i komunikacije sa Briselom u vezi sticanja statusa kandidata za članstvo u EU, već zbog sumnji da pruža utočište kriminalcima za kojima tragaju čak i Sjedinjene američke države.

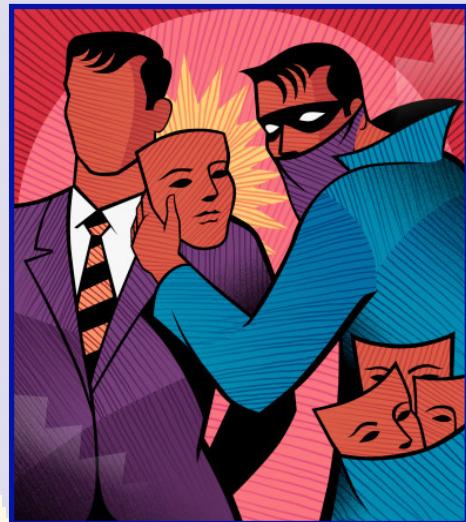
Iako je već godinama javna tajna da je u Kotoru stacioniran moćni narkoklan koji prljavi novac ulaze u legalne tokove, i da je crnogorska policija već planetarno poznatog **Darka Šarića** još 1993. uvela u svoje evidencije kao bezbjednosno-interesantno lice, ta osoba se u Crnoj Gori osjećala sigurno.

To se vidi i po tome da je u decembru 2009. iz Agencije za nacionalnu bezbjednost poslata garantija Ministarstvu unutrašnjih poslova i javne uprave da on može steći crnogorsko državljanstvo, što je očigledno kršenje zakona i uredbi o njegovom sprovođenju, po kojima niko ko je član kriminalne organizacije ili za koga se sumnja da je povezan sa kriminalnim grupama, ne može postati državljanin Crne Gore. I, taman kada su njegovi najbliži saradnici, za kojima je Srbija raspisala potjernicu, završili u zatvoru u Spužu, pušteni su na slobodu zbog navodnog nedostatka dokaza. Srbija nije htjela da ih prosljedi u Podgoricu, a crnogorsko pravosuđe je objašnjavalo da nema zakonskog osnova da ih drži u pritvoru. Crna Gora nije

mogla da ih izruči Srbiji jer joj Ustav ne dozvoljava da svoje državljane isporučuje drugim državama.

Ovdje je, zapravo, pitanje kako i Srbija i SAD imaju dokaze da je u Crnoj Gori stolovao narkoklan koji je kokain iz južne Amerike prodavao po Evropi i SAD, a da Crna Gora o tome pojma nema. Da li je moguće da niko iz crnogorske policije i tajne službe nije znao ništa o tome? Ili će prije biti da su tolerisali njihov "biznis" zato što su pojedinci iz vlasti, a naročito iz bezbjednosnih struktura, imali i te-kakvu korist od takvog "biznisa"? Još kada se vidi da je taj klan poslovao sa crnogorskim bankom u kojoj i premijer ima vlasnički udio, neizbjegna je sumnja da je neko u Crnoj Gori, svjestan da od crnogorske privrede, nema mnogo vajde, pomislio da bi novac od kokaina mogao biti upotrijebljen za preživljavanje dijela Crne Gore, kao što je to bio slučaj početkom 90-tih kada su penzije i plate isplaćivane od šverca duvana.

Ako je tako, onda imaju smisla sve one grozomorne ocjene iz opozicionih redova po kojim je Crna Gora "sigurna

da ovom državom upravlja neko kome je više stalo do građenja svoje privatne imperije od građenja države u kojoj svoju sreću, blagostanje i prosperitet mogu naći svi koji žele da rade i da se ponašaju po pravilima, nešto krupno hitno mora da se desi. Policija mora početi da hapsi, a tužilaštvo ne smije čekati mig svojih šefova iz Vlade da počne podizati optužnice. Ukoliko toga ne bude, samo slijepac ne vidi da Crnoj Gori treba nova energija i ljudi bez hipoteke

Da bi se izbrisao strahotni utisak da ovom državom upravlja neko kome je više stalo do građenja svoje privatne imperije od građenja pravne države, nešto krupno hitno mora da se desi. Policija mora početi da hapsi, a tužilaštvo ne smije čekati mig svojih šefova iz Vlade da počne podizati optužnice. Ukoliko toga ne bude, samo slijepac ne vidi da Crnoj Gori treba nova energija i ljudi bez hipoteke

kriminalna kuća" i "zarobljena država" u kojoj sušinski vlada podzemlje kojem su "demokratske institucije" dekor.

Ako nije tako, onda država mora što prije pokazati da nije u raljama kriminalaca koji, po njihovim pravilima, upravljaju životima svakog pojedinca.

Da bi se izbrisao strahotni utisak

hipoteke. U suprotnom, završiće u dubokoj jami, kao dobrovoljna žrtva zvijeri koje gospodare mrakom podzemlja.

Sve dosadašnje priče o evropskoj integraciji postaće smiješne, a Crna Gora lutka na koncu glavnog i kartela oko njega.

DIREKTOR AKADEMIJE ZA DIPLOMATIJU I BEZBJEDNOST U BEOGRADU I BIVŠI
DIREKTOR BIA, PROFESOR DR ANDREJA SAVIĆ

EU gleda na "slučaj Šarić" kroz prizmu regionalne saradnje

Direktor Akademije za diplomaciju i bezbjednost u Beogradu, profesor dr Andreja Savić ocijenio je da će Evropska unija posebno notirati postupanje Crne Gore i Srbije u "slučaju Šarić" kroz regionalnu saradnju koja je, kako je kazao, absolutni prioritet Unije.

"Mislim da će to (slučaj Šarić) svakako biti akceptirano na nivou EU kroz odgovarajuća radna tijela. Standardi su vrlo rigorozni, neophodnost regionalne i kontinentalne saradnje je absolutno prioritet. To je problem čije je rješenje u zajedničkom interesu Srbije i Crne Gore", rekao je Savić, koji je od 2001. do 2003. bio posljednji načelnik Resora državne bezbjednosti i prvi direktor Bezbjednosno informativne agencije (BIA) u Srbiji.

On nije želio da se izjašnjava o "afери Šarić" jer, kako je kazao, treba sačekati ishod rada policijskih i pravosudnih organa i onda izvući odgovarajuće zaključke.

"U svakom slučaju, mislim da je to trenutno stvar koja atakuje na imidž Crne Gore, kao demokratske i nezavisne države, ali mislim da to nije

Mislim da će "slučaj Šarić" biti akceptiran na nivou EU kroz odgovarajuća radna tijela. Standardi regionalne i kontinentalne saradnje je absolutno prioritet

problem samo Crne Gore jer je riječ o slučaju koji ima transnacionalne elemente, to je jedan globalni problem čitave međunarodne zajednice", rekao je Savić za *Evropski puls*.

On je dodao da mu se ne sviđa što je ova afera, na neki način, dodatno pogoršala političke odnose Srbije i Crne Gore.

Andreja Savić

"To nije dobro jer se samo jednom korektnom političkom i, prije svega, profesionalnom saradnjom mogu razriješavati globalni bezbjednosni problemi", podvukao je Savić.

- **Da li sam u pravu kada kažem da je u EU aktuelan koncept civilne bezbjednosti?**

Da, segment civilne bezbjednosti je izuzetno aktuelan upravo

prijetnje bezbjednosti. Sada su najopasnije prijetnje terorizam i organizovani kriminal.

U tom kontekstu, pritisak civilnog sektora je veoma moćan u odnosu na političku vlast u državama EU. To se u velikoj mjeri mora prihvati jer taj civilni sektor djeluje kao korektor društva.

- **Što, zapravo, podrazumjeva taj koncept moderne civilne bezbjednosti?**

On podrazumijeva, po mom mišljenju, dva pravca.

Jedan pravac je decentralizacija, odnosno prenos onih poslova bezbjednosti sa državnog sektora na privatni sektor. Naravno, ne samo kroz agencije za fizičko tehničku zaštitu. Tu je, u pitanju, čitav jedan niz industrije privatne bezbjednosti preko kojeg se vrši rasterećenje budžeta tih država i prebacuje se na multinacionalne korporacije. Imate niz prim-

posljednjih godina i u eri globalizacije. O čemu se tu radi? Onaj tradicionalni koncept sklapanja vojne doktrine, još od von Clausewitz potpuno je promijen.

Primijetićete da se u svim strategijama i doktrinama nacionalne bezbjednosti i odbrane koristi univerzalna paradigma – izazovi, rizici i

jera, recimo obezbjeđenje luka, aerodroma.

Sa druge strane, vidovi civilne kontrole u državama EU su u velikoj mjeri razrađeni i podignuti na jedan visok nivo u parlamentarnom životu i radu.

● Evropska komisija u izvještaju o napretku za Crnu Goru ponavlja da se parlamentarna kontrola i nadzor moraju osnažiti. Što je ključno za uspješnu civilnu kontrolu i nadzor bezbjednosnih službi?

Tu treba podvući ulogu i značaj političke vlasti u datom trenutku i u određenoj državi.

U onoj mjeri u kojoj vlast želi da taj sektor učini transparentnijim, pristupnijim, onda će kontrola biti na višem nivou.

Misljam da je to u svim državama u ovom regionu, u većoj ili manjoj mjeri, u nekoj fazi dječjih boginja.

● Što mislite o ocjenama pojedinih stručnjaka da je ključ uspješne civilne kontrole u primjeni posebnog zakona o budžetu bezbjednosnih službi, na osnovu kojeg bi se tačno znalo sa koliko novca raspolažu i kako ga troše?

Institucije EU u sektoru bezbjednosti, a tu bi trebalo uključiti i sektor pravosuđa, su u nekom nastajanju. One se razvijaju dosta sporo, ali to je proces koji, ipak, ide. Recimo, Europolu je sasvim dobro krenuo. To se može vidjeti na osnovu finansiranja – prošle godine budžetska sredstva za Europol su premašila budžetska sredstva za Interpol

To je osjetljivo pitanje.

Sa jedne strane imate zaštitu vitalnih vrijednosti jednog društva, države, a s druge strane, imate potrebu da stvari učinite transparentnijim.

Treba naći mjeru, jedan balans između ta dva zahtjeva.

● Da li Lisabonski sporazum predviđa neke novine ili promjene u sektoru bezbjednosti?

Sektor bezbjednosti je, na neki način, ostao na generalnoj liniji zajedničke spoljne i bezbjednosne politike još iz Maastrichta.

To je vrlo važan stub EU i tu treba reći da su institucije u sektoru

bezbjednosti, a tu bi trebalo uključiti i sektor pravosuđa, u nekom nastajanju. One se razvijaju dosta sporo, ali to je proces koji, ipak, ide.

● Na primjer?

Recimo, Europol, koji je pandan Interpolu, je sasvim dobro krenuo. To se može vidjeti na osnovu finansiranja – prošle godine budžetska sredstva za Europol su premašila budžetska

Parlamentarna kontrola bezbjednosnih službi biće na većem nivou u onoj mjeri u kojoj vlast u nekoj državi želi da taj sektor učini transparentnijim

sredstva za Interpol.

To znači da su države zapadne Evrope, prije svega, mislim na Shengen zonu, shvatile da moraju krenuti u susret izazovima, rizicima i pretnjama bezbjednosti. Sigurno da je na toj listi prioriteta ilegalna emigracija ljudi sa svim onim propratnim pojavama, kao što je trgovina ljudi i droge, trgovina ljudskim organima, organizovani kriminal. Tu treba istaći i visoko tehnološki kriminal koji koristi najnovije tehnologije u vršenju krivičnih djela. To su neki od prioriteta i Europol je zaista na putu da izraste u jednu

ji i regulišu sve te procedure koje su neophodne.

Određena rezerva treba da postoji u odnosu na stav SAD prema sektoru bezbjednosti u okviru EU.

● Na što mislite?

Kakva je relacija između NATO, s jedne strane, i ovih institucija EU, borbenih trupa, oko uključenja u razne mirovne misije... Mislim da je

to nešto što treba u ovom trenutku posebno istaći jer se NATO nalazi u krizi identiteta.

Oni su formirali jednu savjetodavnu radnu grupu, na čelu sa gospodrom **Madeleine Albright**, koja je trebala da ponudi novu formulu NATO-a. NATO je u odnosu na godinu kada je osnovan, 1949, prvu radikalnu promjenu imao 1999. za vrijeme agresije na tadašnju Jugoslaviju. Prošlo je 11 godina i on je sada opet u problemu kako da pronađe novu formulu kako bi opstao kao vojna alijansa.

Tu ima raznih opcija.

Na nedavnoj konferenciji u Minhenu postojale su ideje da NATO bude instrument Organizacije Ujedinjenih nacija. To je i generalni sekretar UN u svom izlaganju istakao, ali je odmah uslijedila kontranjemačkog ministra odbrane koji je tu mogućnost odbacio.

Na ovom primjeru se pokazuje da ti odnosi između EU i NATO nisu još definisani. Pri tome, treba imati u vidu da je u zapadnoj Evropi veoma snažna politička aktivnost da se nuklearni projektili koji su bili locirani u bazama u Njemačkoj, Belgiji, Italiji, ima ih i u Turskoj, izmjesti sa teritorija tih država. U pitanju je oko 220 nuklearnih projektila. To govori o jednom stavu koji artikuliše većinsko javno mjenje u tim zemljama u pravcu nekih političkih odnosa.

V. ŽUGIĆ

KO JE SAČUVAO I PRENIO CIVILIZACIJSKA DOSTIGNUĆA GRČKE I RIMA NA NOVU EVROPU

Vizantija - most između stare i nove Evrope

U popularnoj kulturi danas je široko prihvaćeno da period od pada Zapadnog Rimskog carstva,

Piše: Miloš Vukanović

476. pa do početka renesanse, u 14. vijeku, predstavlja najtamniji period Evrope.

Naučno poznat kao srednji vijek, ovo vrijeme su obilježili bezakonje, ratovi i jaki pritisak hrišćanske crkve, koji su održavali kulturni napredak na veoma niskom nivou. Ipak, ako se pogleda na krajnji istok mape Evrope stvari su bile poprilično drugačije.

Istočno Rimsko Carstvo, koje mi danas nazivamo Vizantija, bilo je poštovanje većih varvarskih razaranja, i uspijelo je da sačuva većinu svojih teritorija.

Takođe, skoro svi veliki gradovi Rimskog carstva (osim Rima), nalazili su se i ostali na njenoj teritoriji. Solun, Nikeja, Ikonijum, Antiohija, Edesa, Jerusalim, Aleksandrija i mnogi drugi, biće živahne metropole, u kojima će se čuvati i unaprijedivati znanja starog istoka, antičke Grčke i Rima.

Dok su London, Pariz i Berlin bili obične tvrđave, Konstantinopolj će biti metropolis sa preko stotinu hiljada stanovnika, veličanstvenom Svetom Sofijom, Akvaduktom, Hipodromom i desetinama palata. Ovo carstvo će, sve do pada svoje prijestonice pod Osmanske Turke 1453, biti čuvar znanja koje je na Zapadu bilo skoro pa izgubljeno.

Istočno Rimsko Carstvo je, poslije pada Rima, obuhvatalo teritorije Balkana, Male Azije, Levanta, Egipta, sjeverne Libije, kao i sva ostrva u

istočnom Mediteranu. Stanovnici tih oblasti sebe su nazivali Romejima, a svoje carstvo Romejskim. Savremeni zapadni narodi su ih zvali Grcima, a termin Vizantija je uveden tek u savremenoj istoriografiji, po grčkoj koloniji Bizantium na čijem mjestu se uzdigao Konstantinopolj.

Na početku zvanični, službeni jezik u Vizantiji bio je latinski, ali će ga ubrzo potisnuti grčki, kojim je govorila većina stanovništva. Etnička struktura carstva bila je izrazito šarenolika, ali uslijed viševjekovne helenizacije, prvo u državama nastalim poslije raspada Carstva Aleksandra Makedonskog, pa i pod Rimljima, kultura ovog prostora

umjetnička, ali i moralna načela ova dva svijeta skoro hiljadu godina. Vizantijski car je bio tipični despota istočnog svijeta, ali je kultura ovog carstva bila najljepši izdanak helenizma inkorporiran u istočno hrišćanstvo. Sva znanja stare Evrope, ali i starog istoka čuvale su se u bibliotekama vizantijskih gradova, čekajući da ih i Franci i Mlečani i Papska Kurija i Arapi otkriju.

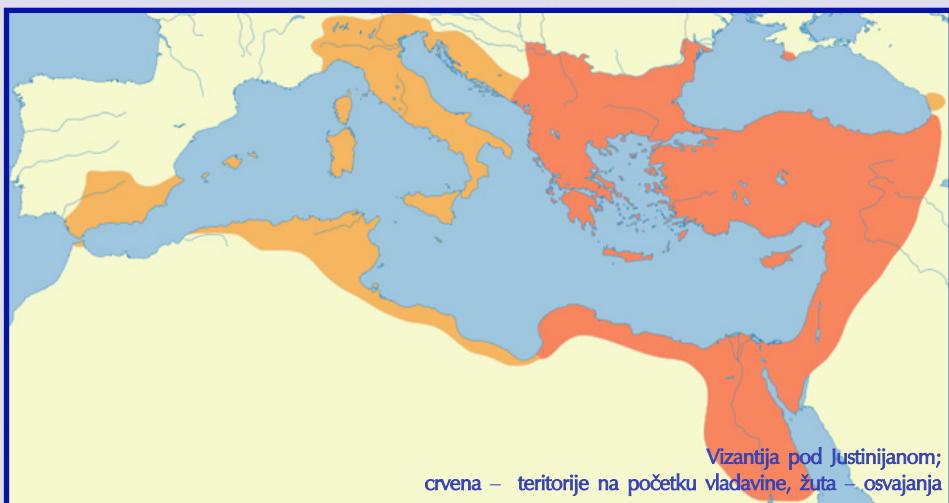
Od svog nastanka Vizantija je bila osuđena da konstantno vodi rat na dva fronta: istočnom i zapadnom. Možda bi ovo carstvo duže opstalo i više prosperiralo da se istorijska sudbina i više nego jednom, nije poigrala sa njim. Tako tokom vjekova čim bi carstvo usp-

U vremenu kada je mrak prekriva sve zemlje današnjeg evropskog Zapada, Istočno rimske carstvo je ljubomorno čuvalo kulturna dostignuća i znanje koje je Evropljanima bilo ostavljeno u nasljeđstvu od Grčke i Rima da ga ponovo otkriju

je bila vrlo homogena. Na sve to treba dodati objedinjavajući faktor hrišćanstva koji se brže i jače učvrstio u istočnom Mediteranu, nego na Zapadu.

Na ovom prostoru se očuvala antička grčka i rimska kultura. Vremenom se pod uticajem istoka, prije svega Persije, ali i velike šizme 1054, razvila nova vizantijska – pravoslavna civilizacija. Kao prelaz između istoka i zapada objedinjavala je filozofska,

jelo da se odbrani od jednog na istom frontu bi naišao novi neprijatelj. Na zapadu su se smjenjivali germanska plemena, Sloveni, Avari, Bugari, Kumani, Normani, a na istoku Persijanci pod Sasanidama, Arapi, Turci Seldžuci, Ikonijski Turci i na kraju Turci Osmanlije. Da ironija bude veća, čak i oni koji su došli da pomognu u borbi protiv "nevjernika", su se okrenuli protiv Vizantije, opijeni njenim ogromnim

bogatstvom. Osvajanje Konstantinopolsa 1204. od strane zapadnih Krstaša u IV krstaškom ratu biće najveći udarac koji će Vizantija ikada doživjeti. Od tada pa do svog pada ovo carstvo biće blijeđa sijenka nekada moćne imperije i bukvalno će životariti, opstajući jedino uz političke igre i moćne zidine svoje prijestonice.

Gledajući sve ratove koje je Vizantija vodila i njen konstantan gubitak teritorija, postavlja se pitanje kako je uopšte bilo moguće da ta

Čak i u posljednjim danima pred pad Konstantinopola, kada su se Osmanske armije pripremale za udar na zidine, koje su skoro hiljadu godina odolijevale svim napadačima, misionari i diplomate papske Kurije su nosili knjige iz vizantijskih biblioteka na Zapad koristeći tako posljednji put most koji je Vizantija bila, između antičke i nove Evrope koja se ubrzo rađala

država opstane toliko dugo, ali i da se par puta i uzdigne i proširi.

Najveći uspon Vizantija je ostvarila pod **Justinianom** (527 – 565), koji je u svom pokušaju da obnovi Rimsko carstvo osvojio sjevernu Afriku (od Valdala), Italiju (od Ostrogota) i dio Španije (od Viziogota) i uspio da odbrani istočne granice od Persijanaca. Tokom njegove vladavine, sagradena je Sveta Sofija i donešeni najveći zakonski pravni akti tj. Justinianova kodifikacija (*Corpus iuris civilis*). Međutim stalni ratovi, i unutrašnji nemiri (pobuna Nika) su oslabili carstvo, što je umnogome olakšalo provalu i naseljavanje Slovena na Balkan. Poslije niza ratova, unutrašnjih nemira i na istoku i na zapadu, drugi veliki uspon Vizantije desio se pod **Vasilijem II** (976 – 1025). On će uspeti da povrati mnoge teritorije na Balkanu i u Maloj Aziji. No, poslije njeve smrti pritisnuta dinastičkim sukobima i pljačkama Normana i Turaka, Vizantija će ući u svoju polumilenijsku fazu propadanja i životarenja.

Da bi se shvatila sposobnost Vizantije da opstane toliko dugo treba sagledati nekoliko faktora. Prvi je njen kulturni i tehnološki razvoj koji je, kao nasljedniku Rimskog carstva, davao izrazitu prednost u odnosu na varvarske okolne narode. Drugi je položaj Vizantije, između Azije i Evrope, jer je time dugo i čvrsto držala trgovačke rute između dva kontinenta u svojim rukama, a njena prijestonica je bila najveća tržnica svijeta. Treći faktor je poseban vojno – administrativni sistem. Za raz-

liku od feudalnog posjeda na zapadu ovdje se razvio sistem Tema. Teme su bile posebne vojno administrativne celine kojima je upravljao namjesnik. No, vojni komandant Teme nije odgovarao namjesniku nego lično caru.

Ipak, najbitnija specifičnost ovog sistema je što temarski stanovništvo je bilo slobodno, ali je za dodijeljena imanja moralo da služi vojsku i plaća određene poreze. Smatra se da je ovaj sistem osnova dugovječnosti Vizantije. Pored toga, čest je bio primjer da se pokoreni narodi premještaju na druge krajeve carstva i time kulturno asimilišu i inkorporiraju u vizantijsku vojsku.

Osim konstantnih napada, Vizantija je imala i svoje unutrašnje probleme. Prečesti ratovi su opterećivali poreski sistem. Poznato je da su posjedi na Levantu i Egiptu (Jerusalim i Aleksandrija) bukvalno Arape dočekali kao oslobođioce od torture vizantijskih poreznika. Finansijski krahovi i malverzacije širokih razmjeru su se nekoliko puta dešavali,

a socijalni nemiri su tokom vjekova postali česta pojava.

Tokom 6.7. a dijelom i 8. vijeka, Vizantija je bila zahvaćena građanskim ratom prouzrokovanim ikonoborstvom. Ovaj vjerski pokret se borio protiv ikona, freski, kipova, relikvija i drugih vjerskih predstava unutar sopstvene religije. Iako će ikonoborstvo biti iskorijenjeno, situacija je u određenim trenucima mogla da prouzrukuje i cijepanje carstva na pola.

Uz sve to treba dodati brojne dinastičke i crkvene sukobe. Na kraju, u zadnjih par vjekova svog postojanja, Vizantija će biti svedena na Konstantinopolj, i sve manje i manje posjede na Balkanu i Maloj Aziji, u kojima će narod i privreda jedva preživljavati a monaštvo i gradnja manastira doći do nerealnih razmjera.

Kulturni uticaj Vizantije na današnju Evropu je nemjerljiv. Osim što je ova civilizacija osnov skrom svim državama Balkana i istočne Evrope, napredak koji će zapadna Evropa ostvariti u kasnom srednjem vijeku i renesansi značajno će se zasnovati na znanjima koje će krstaši, misionari i trgovci donijeti iz Vizantije. Balkanske države svoje korijene vuku iz Sclavinia, najranijih slovenskih država koje su nastale pod uticajem vizantijskog administrativnog sistema, a pismenost i svoja prva kulturna dostignuća duguju misionarima iz carstva na Bosforu. O uticajima na stvaranje država Rusa i Ukrajinaca suvišno je i govoriti.

U vremenu kada je mrak prekriva sve zemlje današnjeg evropskog Zapada, Istočno rimske carstvo je ljubomorno čuvalo kulturna dostignuća i znanje koje je Evropljanima bilo ostavljeno u nasljedstvo od Grčke i Rima da ga ponovo otkriju. Čak i u posljednjim danima pred pad Konstantinopola, kada su se Osmanske armije pripremale za udar na zidine koje su skoro hiljadu godina odolijevale svim napadačima, misionari i diplomati papske Kurije su nosili knjige iz vizantijskih biblioteka na Zapad koristeći tako posljednji put most koji je Vizantija bila, između antičke i nove Evrope koja se ubrzo rađala.

Autor je saradnik na programima u Centru za građansko obrazovanje

Rodbinski rat

Piše: Brano Mandić

1.

Čovjeku pripadne muka ili, makar, štukavica kada čuje te barijktare i makar mi sjutra nosali svadbeni alaj po selu, rekao bih im onako starosvatovski u poluzbilji: nekate da ve zamolim!

Kaže jedan govornik, da je izgubio mladost za Crnu Goru, odnosno žrtvovao istu. Žalosno je kada se mladost izgubi. Što žele ljudi koji priznaju da su izgubili to, svakako, precijenjeno, ali doba života nužno da se formira zdrava i odgovorna jedinka. Znate, ima i onih koji su sa 40 godina počeli da uzimaju heroin ili se navukli na hotline, samo zato što su izgubili mladost, pa makar za državu – njihovo okruženje jednako trpi.

Za sada možemo sa sigurnošću reći samo jedno: nekome odgovara druga faza borbe za državu. Sada se država brani, opet od Srbije i svi treba hrabro da gragnemo, protiv starih krvnika koji jedva čekaju da stražar na Ist Riveru zaspje pa se uspentraju i skinu ovu našu miljenicu što se gordi

Tako se oni koji su izgubili mladost za Crnu Goru sada okupljaju po mitinga kao da su izašli iz kakvog vremeplova ili **Baletičevog** filma. Sa sve popom u prvom redu da blagoslovi safra i sofri.

I, to je izgleda veliki rasplet na pomolu kada su se podigle patriote, jer njihova je buka uvijek dio neke velike implozije koja ne smije da se čuje, ovog puta vrlo moguće samog rascjepa u DPS-u, u koji nikada do kraja neću povjerovati.

Za sada možemo sa sigurnošću reći samo jedno: nekome odgovara druga faza borbe za državu. Sada se država brani, opet od Srbije i svi treba hrabro da gragnemo, protiv starih krvnika koji jedva čekaju da stražar na Ist Riveru zaspje pa se

uspentraju i skinu ovu našu miljenicu što se gordi.

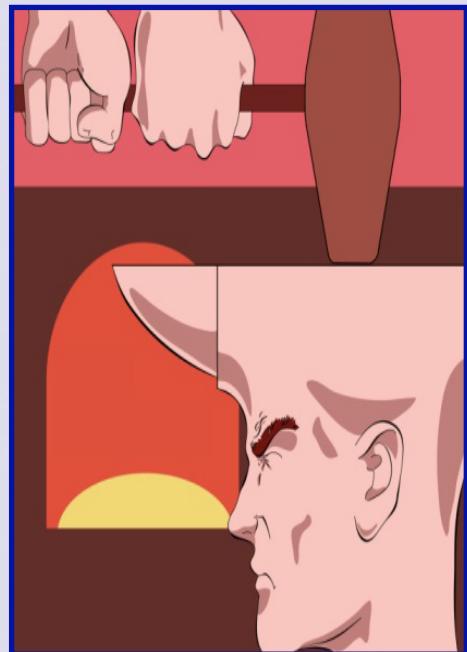
Kuku nama koji imamo petlje da se još osjećamo mladima, jer znamo što nas čeka. Žal za mladost komita i bastašnika koji je položiše na oltar otečestva nešto je najzlogukije što sam čuo posljednjih godina bivstvovanja. I, da dodam, nijedan dan nijesam dao Crnoj Gori, niti imam namjeru da se na sličan način sprdam. Da jesam, čutao bih i pisao memoare. Ili bih se ubio u šta mi život prođe.

Koliko treba biti opasan po sebe i okolinu i napaliti se na nacionalnu priču, na Balkanu poslije svih ratova i paktova. Gdje i kako se fabrikuju ti podvižnici, kako je moguće da su po istom kalupu skrojeni bez razlike o kojoj se geografskoj širini radilo. Kao

osobeni znak, osim izbuljenih očiju, uvijek možemo da primijetimo namrgodenost ili grimasu a la Duče. Obično je u rečenom transu muško društvo, kako ratničkim skupovima i priliči. Osim toga što ljube dom, oni

Novi napad na Nebojšu Medojevića je, naravno, mnogo ozbiljniji. Novca je sve manje i manje, razni ljudi postaju nervozni. Uz to imaju običajno pravo kao odličan paravan. Rođačka povrijeđena čast je idealan alibi da nekoga izbepaš nasred ulice

žeče da im se to profesionalno prizna. Idealno bi bilo, maštaju naši junaci, da se osnuje posebna kastica zaslužnih persona, koji bi primali penziju za domoljublje i imali ekskluzivnu društvenu ulogu. Nešto poput popova ili malteških vitezova, javnih zidara independentizma ili kako god.

2.

Napali su **Nebojšu Medojevića** jer je u negativnom kontekstu pomenuo ime biznismena **Mićunovića** iz Nikšića i eto se još jednom desilo da ga neko nasred ulice udari ili mu se zaleti.

Ko još nije poželio da za uši izvuče predsjednika ili premijera, da napuni nogu predsjednika skupštine ili izmaltretrira opozicionog lidera. Prosto i ljudski je biti u potrebi da nečiju moć ograničiš pukim šamarom ili nogom u tur. To se zove minimalizam i uvijek je šik. Posebno u vremenima gdje sve vrca od zavjera i spinova – lijepo sačekaš čovjeka ispred zgrade i šljas!

Tu nema ništa sporno, osim

činjenice da se uporno slične muke dešavaju Medojeviću. On se pokazao kao čovjek koji priča bez prestanka o kriminalu i korupciji i ujedno gubi glasove, što je zabrinjavajući paradoks ili logična stvar, nijesam načisto. Ali, to nije bitno. Sjetimo se da je na izborni dan neki čovjek, vlasnik fotokopirnice, nasred

glasackog mesta granao rukama prema Medojeviću i vrijeđao ga.

Ovaj novi slučaj je, naravno, mnogo ozbiljniji. Novca je sve manje i manje, razni ljudi postaju nervozni. Uz to imaju običajno pravo kao odličan paravan. Rođačka povrijedena čast je idealan alibi da nekoga izbepaš nasred ulice i da ti sjutra svaki strikan crnogorski kaže: "bravo momčino", "zlatila ti se", "nema pjesme ni meraka bez sestrića i ujaka" i tako dalje.

Negativna energija se sve više kupi i mora kroz neke rituale da eksplodira. Policija se istrese makar kroz pisanje huškačkih saopštenja. To je evropska policija i evropski **Veljović** na čelu joj. Ali, što ćemo s biznismenima? Policija će da zaštiti sve nas, samo ako budemo dobri. Što se tiče Medojevića, on mora da dobije podršku javnosti. On ima pravo na riječ, makar i onda kada lupi pa ga demantuje ministar poljoprivrede, onako pred svim kamerama, da zaboli.

Medojević voli da priča, ali to je njegovo sveto pravo koje se mora braniti. Hoćemo li?

3.

Zaključak je užasan: rodbinski rat u Crnoj Gori, do ponovnog sticanja nezavisnosti! Prevazišli smo građanske ratove. Stričevi protiv ujaka, bratučedi protiv zaova i jaros-

I, svi čekamo da se nešto krupno desi, kao da ovo trenutno vuče na neku uvertiru, pa se i premijer priključio kolektivnom držanju daha, stopetnaestom najavom povlačenja iz politike. Može da se desi i da se politika povuče pred njim i da se zalaufa neko novo nasilje. Nadajmo se da to neće dozvoliti naši evropski i američki prijatelji, ljubi ih Crna Gora!

nih šuraka. Najbolje bi bilo da se rodbinski rat zametne oko neke vječne teme kao što je poštovanje nacionalnih simbola. Na primjer sestra od tetke nije pjevala zadnja dva stiha himne. To se nije dopalo polubratu jednog uticajnog oca i supruge. I, tako krene, zapale se dva tri rodoslovna stabla, krošnje se vatreno poljube i bukne selom...

Prvo i osnovno je prepoznati izdajnike i saradnike inostranih obaveštajnih službi. Paranoja je velika narrativna mašina. Sve može da bude sumnjivo ukoliko mi odlučimo da je tako. Tu će da napumpaju cijelu stvar i mediji, tako da nas zaista može

zadesiti vruće ljeto. Previše se morbidluka svaki dan sipa sa svih strana. Dosta je slučaj **Šarić** da se pametni i imućni zamisle. Jer tu sreće nema dok se klasični krimi zaplet mora filovati nacionalno-političko-istorijskim naklapanjem o zavjeri protiv naših državotvornih interesa. Propao je jedan veliki posao čovjeku koji je bez problema radio i to je sve. Kako će se to odraziti na ekonomiju Pljevalja, grada u kojem je begovao osumnjičeni, to ćemo da vidimo. Dako se pljevaljski nezadovoljnici zatvore u kafić "Municipijum" i ne izadu napolje dok se Šarić ne proglaši za nevinog. Samo da im premier pošalje garanciju, kao rudarima.

Lakrdija je svaki štrajk koji se završi pjesmom. Zato su i rudari sišli opet u jamu, ali ovoga je puta malo koga za to briga. Prosto, običan čovjek ne može da podnese toliku količinu informacija koje nema ko da poveže u jedan logičan scenario.

Opozicija je makar deset puta omanula, to se od nje očekuje i ubuduće. Budjenje nacionalista sa

početka priče, rodbinsko-klanovska homogenizacija i besparica, to su tri tačke koje nam stvaraju nervozu u stomaku. I svi čekamo da se nešto krupno desi, kao da ovo trenutno vuče na neku uvertiru, pa se i premijer priključio kolektivnom držanju daha, stopetnaestom najavom povlačenja iz politike. Može da se desi i da se politika povuče pred njim i da se zalaufa neko novo nasilje. Nadajmo se da to neće dozvoliti naši evropski i američki prijatelji, ljubi ih Crna Gora!

Autor je novinar dnevnog lista "Vijesti"

ŠTO POKAZUJU REZULTATI ISTRAŽIVANJA STAVOVA GRAĐANA O KORUPCIJI U OBRAZOVANJU

Po diplomu na pijacu

Korupcija je u znatnoj mjeri prisutna u procesu obrazovanja u Crnoj Gori, pokazalo je istraživanje stavova i iskustava građana o korupciji u toj oblasti, njenoj raširenosti, uzrocima, pojavnim oblicima i mogućnostima smanjenja.

Da je korupcija u znatnoj mjeri (29%) ili bar osrednje prisutna (26%) u obrazovanju misli nadpolovična većina građana Crne Gore. Na drugoj strani, da je u obrazovanju ona tek marginalna pojava smatra gotovo 2/5 građana.

To su rezultati istraživanja sprovedenog od 20. januara do 2. februara 2010. na uzorku od 1000 ispitanika. Istraživanje je sprovedeno u okviru projekta koji podržava Ambasada Savezne Republike Njemačke, a koji realizuju Centar za monitoring (CEMI) i Centar za građansko obrazovanje (CGO). Sama rezultata su predstavili **Zlatko Vujović**, predsjednik Upravnog odbora CEMI-ja, **Daliborka Uljarević**, izvršna direktorka CGO-a i dr **Zoran Stoljković**, koordinator istraživanja i profesor na Fakultetu političkih nauka u Beogradu i Fakultetu političkih nauka u Podgorici.

Podijeljenost u ocjenama o raširenosti korupcije u obrazovanju bar djelimično objašnjava percepciju njene prisutnosti na različitim nivoima obra-

kao raširena, dominantna pojava (38%:27%).

Interesantno je i da na procjenu raširenosti pojave korupcije u obrazovanju utiče partiska orientacija

Autori istraživanja ocjenjuju da se tek sticanje visokog obrazovanja vidi kao garancija zauzimanja željene društvene pozicije, pa je time i izloženost korupciji visokoškolskih ustanova veća. Pretjerana izloženost

koriste rodačko-partijske veze, odnosno da se pojedini učenici i studenti favorizuju smatraju, znatno više od prosjeka, pristalice opozicionih partija, kao i izborni apstinenti", stoji u istraživanju.

Kritičniji prema korupciji su ispitanici čiji su članovi domaćinstva u procesu školovanja.

"Od načelog stava o korupciji i njenoj raširenosti znatno su preciznija i realnija lična iskustva i saznanja o njenim konkretnim slučajevima. Između 1/5 i 1/3 građana ima saznanja o slučajevima traženja seksualnih usluga, postojanju nezvaničnog cjenovnika za dobijanje ocjena, iznude koristi za nastavnike i primanje mita. Istovremeno, na drugoj strani raširena je praksa pritisaka i prijetnji nastavnici-ma, političkog uticanja na njih i, posebno, korišćenja posredovanja trećih, uticajnih osoba

Između 1/5 i 1/3 građana ima saznanja o slučajevima traženja seksualnih usluga, postojanju nezvaničnog cjenovnika za dobijanje ocjena, iznude koristi za nastavnike i primanje mita. Istovremeno, na drugoj strani raširena je praksa pritisaka i prijetnji nastavnici-ma, političkog uticanja na njih i, posebno, korišćenja posredovanja trećih, uticajnih osoba

zovanja. Dok se na osnovnom (70%:9%), pa i na srednjem nivou (50%:16%) ona vidi kao tek marginalna, korupcija se na fakultetima i višim školama (posebno onim privatnim), vidi

tržištu i brzo nicanje novih visokoškolskih institucija, dodaje se u nalazu, dalje uvećava koruptivne rizike.

Prema istraživanju, velika većina građana smatra da je korupcija margin-

alno raširena pri upisu u osnovne, pa i u srednje škole.

"Kako se smanjuje dostupnost određene usluge ili dobra, tako i raste rizik od korupcije. Dodjela nagrada i stipendija, raspodjela mesta u domovima, i posebno, upis na fakultet su situacije u kojima nastaje okvir za korupciju", navodi se u istraživanju.

Kada je o pojavnim oblicima korupcije u obrazovanju riječ, dominantno su, po viđenju građana, rašireni njeni "benigniji" oblici poput korišćenja rodačkih i partijskih veza radi popravljanja uspeha ili praksa poklanjanja ocjena.

"Na drugoj strani, nešto je više onih koji smatraju da su iznuda novca i usluga od strane nastavnika, kao i pritisci na njih od strane roditelja prije marginalnega nego dominantnog pojave. Interesantno je i da na procjenu raširenosti pojave korupcije u obrazovanju utiče partiska orientacija. Da se

**TABELA:
POJAVE KORUPCIJE U
OBRAZOVNOM SISTEMU**

	N	Nema je uopšte	Prisutna je u maloj meri	I jeste i nije prisutna	Prisutna je	Prisutna je u velikoj meri	Ne zna	Sum -	Sum +	Total
Pritisci na učitelje / učiteljice i nastavke u osnovnoj i srednjoj školi od strane roditelja	1000	16.5	22.1	21.2	22.4	07.6	10.1	38.6	30.0	
Različit tretman učenika i studenata, nejednako postupanje prema učenicima i studentima, neopravdano favorizovanje ili sputavanje nekih učenika ili studenata od strane učitelja, nastavnika ili profesora	1000	10.7	21.2	25.1	24.4	08.2	10.3	31.9	32.7	
"Poklanjanje" ocjena pojedinim učenicima / studentima	1000	08.0	16.6	20.7	31.8	15.3	07.6	24.6	47.1	100%
Primanje novca, poklona ili traženje usluga od strane učitelja, nastavnika i profesora, kako bi učenicima ili studentima dali bolju ocjenu, omogućili da položi ispit ili "pomogli" na neki drugi način	1000	16.4	22.3	21.6	20.7	06.1	12.9	38.7	26.8	
Korišćenje rođačko–partijskih veza u obrazovanju, u cilju popravljanja ocjene, uspjeha, polaganja ispita	1000	09.4	16.5	18.5	30.9	16.9	07.7	25.9	47.8	

tisaka i prijetnji nastavnicima, političkog uticanja na njih i, posebno, korišćenja posredovanja trećih, uticajnih osoba", ocjenjuje se u istraživanju.

Sem u slučaju korišćenja posrednika, svaka od navedenih pojava je za nekoliko procenata raširenija u visokom obrazovanju. Svojevrstan neslavni rekord čini 2/5 građana koji znaju za slučajeve uslovljavanja polaganja ispita kupovinom knjige profesora.

O raširenosti korupcije u obrazovanju rječito govori i podatak da nezanemarljivih 14% ispitanika, odnosno svaki sedmi, priznaje i da je lično koristio veze da bi sebi i bližnjima

često i ne znaju kome bi prijavili slučaj korupcije u obrazovanju (36%) ili se, pak, dvoume između uprava škola i fakulteta i resornog Ministarstva prosvjete i nauke na jednoj, Uprave za antikorupcijsku inicijativu i policije na drugoj, ili NVO sektora na trećoj strani. Da nevladine organizacije u ovoj oblasti dobijaju sve više na povjerenju, ukazuje podatak da bi isti broj ispitanika (11%) korupciju prijavio NVO-ima i Ministarstvu prosvjete i nauke.

Najzad, o izloženosti obrazovnog procesa korupciji možda najbolje govori uvjerenje gotovo polovine građana

Anketirani građani često ne znaju kome bi prijavili slučaj korupcije u obrazovanju (36%) ili se, pak, dvoume između uprava škola i fakulteta i resornog Ministarstva prosvjete i nauke na jednoj, Uprave za antikorupcijsku inicijativu i policije na drugoj, ili NVO sektora na trećoj strani

obezbijedio ocjenu ili polaganje ispita. Imajući u vidu sklonost ljudi da prikriju sopstveno učešće u nelegalnim aktivnostima raširenost ove pojave, njena odomaćenost je najvjerojatnije i veća od iskazane.

"Dobra ilustracija prakse traženja novca i usluga od strane jednog broja nastavnika je i spremnost od 12 do 18% anketiranih da da mito ako nema drugog načina da se dođe do željenog cilja. Pri tome, tek 2/5 građana je spremno da nadležnim prijave traženje mita ili usluga od strane prosvjetnih radnika upućene njima ili članovima njihove porodice", navodi u istraživanju CEMI-ja i CGO-a.

Istovremeno, anketirani građani

(44%) da je moguće kupiti važeću diplomu određene škole ili fakulteta.

Još poraznije zvuči izjava 1/4 da zna nekoga ko je to i uradio, čak i pretpostavka da više njih zna za isti slučaj kupovine diploma ne umanjuje problem postojanja elemenata organizovane trgovine titulama i zvanjima.

Prva pretpostavka da se ograniči korupcija je da se o njoj javno i kritički progovori. Istraživanje je pokazalo da 1/2 građana smatra da se o korupciji u obrazovanju nedovoljno govori, dok 1/3 smatra da se o njoj govori "taman koliko i treba". Na drugoj strani, svaki sedmi anketirani smatra da se oko slučaja korupcije u obrazovanju već diže više buke nego što to, posebno u

odnosu na druge sektore, obrazovanje zaslužuje.

Građani Crne Gore su potpuno podijeljeni oko mjeru mogućeg smanjivanja korupcije u obrazovanju. Dok po 31% njih smatra da je nju moguće smanjiti u znatnoj ili bar određenoj mjeri, gotovo 2/5 anketiranih sa skepsom gleda na samu mogućnost bilo kakve promjene.

Za korupciju u obrazovanju anketirani smatraju odgovornim, prije svega, resorno ministarstvo, školsku i fakultetsku administraciju, ukupan sistem obrazovanja i dati zakonski okvir. U nešto manjoj mjeri odgovornim se smatraju i sami prosvjetni radnici. Drugu grupu razloga čini sveopšta moralna i materijalna kriza kojoj nijesu odoljeli ni pojedinci u obrazovanju. Najzad, građani od odgovornosti ne amnestiraju ni političku elitu, pa ni one roditelje koji bi sve da rješe novcem i uticajem, ne prezauči ni od prijetnji prosvjetnim radnicima.

"Difuznu svest o odgovornosti prati, međutim, dosta jasno saznanje o organima i institucijama zaduženim za suzbijanje korupcije u obrazovanju. Po građanima, to je, prije svega, posao za Vladu i Ministarstvo prosvjete i nauke. Drugi krug čine policija i Uprava za antikorupcijsku inicijativu. Najzad, "posla ima" i za same škole i profesore, roditelje i NVO sektor. Tek sinergijom njihovog djelovanja moguće je napraviti značajnije pomake u suzbijanju korupcije u obrazovanju u Crnoj Gori", zaključuje se u istraživanju.

V.Ž.

ZAŠTO ŽELIM DA BUDEM GRAĐANKA EVROPSKE UNIJE

Zlatna kartica nije za sva vrata

Etimološki gledano, riječ unija ima porijeklo u latinskoj riječi *unus* što znači jedan, a označava i čin ujedinjenja

Piše: Jelena Ognjenović

naroda, strana ili političkih entiteta radi zajedničkih koristi i interesa.

U matematici, unija skupova sadrži sve elemente skupova pojedinačno.

E, ja bih željela da onaj skup članica Evropske unije u svoju porodicu primi i nas sa svim našim manama jer, neke od njih nijesu ono što je prirodno naše ili obavezno ostavljeno u nasljedstvo, ima i onih koje su stečene i kao takve nadogradene, pa ih je, kako vrijeme odmiče, sve teže i teže ispraviti. Nadam se da se loše navike u pozitivnom kontekstu mnogo lakše preusmjeravaju na pravi put.

Cak i ako turistički želite da obidete EU, na bilo kojem sajtu ćete naći da se EU pobrinula da njeni građani imaju jednu valutu, vozačku dozvolu koja iako izdata u jednoj zemlji važi u bilo kojoj drugoj, da mogu slobodno da rade i žive u bilo kojoj državi članici i da dobiju penziju. Još Ugovorom iz Rima 1957. zagarantovana je jednakata plata i muškarcima i ženama, a Direktiva EU o radnom vremenu garantuje četiri nedjelje odmora tokom godine. Za potrošače je razbijen monopol telekomunikacionih kompanija čime su obezbijedeni jeftiniji pozivi. Zagarantovana prava potrošača predviđaju povraćaj proizvoda, ukoliko su nezadovoljni kvalitetom. Da ne pričamo o raznim strategijama razvijenim s ciljem zaštite životne sredine ili koliku vrijednost imaju kulturno-istorijski spomenici.

No, najvažnije je, da su temeljno i kontinuirano posvećeni obrazovanju. Dok smo mi, na primjer, bili zauzeti u dugim redovima čekajući za hljeb i mljek, oni su vrijedno radili na onom za što smo mi nedavno saznali, a to je cjeloživotno učenje. Dok smo mi ulagali u predizborne

kampanje, oni su se bavili razvojem ljudskih resursa. I, zato želim da budem građanka EU, da uhvatim korak s evropskim obrazovnim vremenom.

Iako se nijesam profesionalno potpuno opredijelila za ono za što sam se školovala, tačnije, nijesam ostala u prosvjeti, ne prestaju da me bole greške našeg sistema obrazovanja. Najporaznije je to što je za sve nas iz osamdeset i neke, obrazovanje dobrim dijelom sistema greška koja se ne može ispraviti jednim pritiskom na "delete/erase" dugme. Sada moramo snositi posljedice onih odluka koje je neko drugi donio umjesto nas. Od komunizma smo dobili unificiran sistem obrazovanja po kojem se svim pionirima jednakopravo prisupalo bez obzira na njihove kapacitete ili okruženje u kojem su se podigli i vaspitavali. Naše učiteljice su isto tako nastavile da prenose ono što su ih njihove učile na

Želim Crnu Goru u EU kako bi imali veću šansu da budu kao, na primjer, onih 7500 britanskih studenata koji tokom samo jedne akademske godine provedu između 3 i 12 mjeseci na Univerzitetima jedne od država članica

identičan, uzak i neprilagođen način. Vrijeme je prolazilo, mi smo stojali kao nijemi posmatrači.

Zašto želim drugi, evropski kontekst za obrazovanje kao temelj svakog civilizovanog i naprednog društva?

Zamislite situaciju u kojoj studentkinja dobija poziv od jednog inostranog

fakulteta, prolazi sve zahtjevne testove i detaljne analize, i zakuca na vrata njegovog visočanstva, gospodina prodekana za nastavu na svom matičnom fakultetu. Ta užvišena persona na svom tronu vrijedno čisti svoje cipele i pokunjeno studenta ne udostoji ni pogleda, a kamoli truda da se ispravi birokratska greška studentske službe koja od pasijansa nema vremena da se okreće indeksima. Jer takva je naša studentska služba – ona se po domaćoj definiciji NE bavi uslugama studentima i redovnom ažuriranju baze podataka! A takvih je primjera kod nas, na žalost, mnogo.

Pokušaj da se u Crnoj Gori primijene odredbe Bolonjske deklaracije, završio je improviziranim nastavnim programima jer nije bilo elementarnih uslova ovdje da se nešto toliko napredno na adekvatan način i sprovede.

Zato, u ime onih iz devedest i neke, želim Crnu Goru u EU kako bi imali veću šansu da budu kao, na primjer, onih 7500 britanskih studenata, koji tokom samo jedne akademske godine provedu između 3 i 12 mjeseci na univerzitetima jedne od država članica. Time oni imaju ne samo mogućnost da nauče strane jezike, već i da osjete kulturu druge zemlje i da na osnovu stečenog iskustva napreduju u svojoj oblasti.

I zato, hoću da budem građanka EU da bi gledala kako znanje i spremnost na učenje otvaraju i gvozdena vrata, a ne da bih bila svjedok kako je najprestižnija ulaznica u svim krugovima samo zlatna kartica.

Hoću da budem građanka EU jer je biti dio napredne zajednice samo privilegija koja, između ostalog, omogućava poštenu borbu na tržištu rada na kojem politička pripadnost nije važna stavka biografije.

Autorka je polaznica IX generacija Škole evropskih integracija. Radi u Uniji poslodavaca Crne Gore (UPCG)

Stare članice protiv proširenja

Dalje širenje EU podržava 68% Slovensaca, pokazalo je najnovije istraživanje Eurobarometra, predstavljeno u Ljubljani.

Najveća podrška daljem širenju je u Poljskoj i Slovačkoj (70%), dok je najmanja u Austriji (28%), Njemačkoj (31%) i Francuskoj (34%).

Podrška slovenačke javnosti širenju EU porasla je za 5% u odnosu na ranije istraživanje Eurobarometra.

Podrška je i dalje izrazito veća u članicama koje su u EU ušle 2004. Među 15 "starih" članica EU-a proširenje, u pros-

tekstu, podržava 41% ispitanika, a 49% je protiv uključivanja novih članica.

Mađarskoj se ne prodaje zemlja

Mađarska namjerava da od EU zatraži dozvolu za produženje zabrane kupovine poljoprivrednog zemljišta za državljane ostalih članica EU.

Mađarski ministar poljoprivrede **József Graf** rekao je da su političke stranke postigle konsenzus u vezi sa tim pitanjem.

Slobodan protok kapitala jedan je od temelja EU-a, što znači da bi građani i preduzeća iz jedne države članice trebali

uživati ista prava kupovine i prodaje imovine u svim državama EU.

Mađarska i neke nove članice strahuju da će ulagači iz bogatijih "starih" članica EU kupiti ogromne površine relativno jeftinog poljoprivrednog zemljišta. Zato su prilikom ulaska u EU u 2004. dogovorile izuzetak koji im je omogućilo da zabrane prodaju poljoprivrednog zemljišta. Izuzetak ističe u maju 2011.

Isplati se ulagati u znanje

Nedavno objavljeni izvještaj o kvalifikacijama i vještinama koje se traže na evropskom tržištu rada pokazuje da bi trebalo preduzeti hitnu akciju kako bi se riješio problem hroničnog nedostatka visoko obrazovane i stručne radne snage, i to one prilagođene potrebama tržišta rada, u trenutku kada je nezapošljenost u eurozoni dostigla 10%.

Jedan od tri radno sposobna Evro-

pljanina ima vrlo nisku ili nikakvu formalnu kvalifikaciju, zbog čega ima 40% manje izgleda da bude zapošljen od onih sa srednjim kvalifikacijama. Samo četvrtina državnjana EU ima visoke kvalifikacije, ali je manja vjerovatnoća da će oni ostati bez posla.

Brojke pokazuju i da je za kompanije, koje ulažu u trening osoblja, 2,5 puta manja vjerovatnoća da će propasti.

S druge strane, vještine dobro obučenih radnika često nijesu uskladene s potrebama poslodavaca, čime se stvara neravnoteža na tržištu rada.

Dokument je izradio tim nezavisnih stručnjaka na zahtjev Evropske komisije kako bi joj poslužio za novu strategiju o tržištu rada.

U dokumentu se poslodavci i zapošljeni pozivaju da usvajaju nove vještine za budućnost – informacione tehnologije, jezike i "zelene poslove".

Jegulja za Japan

Evropski regulatori za ribarstvo signalizirali su polovinom mjeseca da su spremni da ukinu zabranu izvoza mlađi jegulja u Kinu i Japan, gdje je ta vrsta ribe na izuzetnoj cijeni.

Time je okončana višednevna blokada francuske luke Saint-Nazaire gdje su ribari protestovali zbog izvoznih prepreka i pada cijena.

Cijena kilograma mlađi jegulja, koja je delikates, pala je, primjera radi u Španiji sa 300 na gotovo 200 eura. Francuski ribari su saopštili da je "obećanje" Brisela da će izvoz uskoro biti nastavljen na Daleki istok dovoljno da brodovi "ponovno krenu na more".

Zelene zvijezde

Zvijezde EU u obliku lista na zelenoj pozadini pobednički su logo koji će od 1. jula biti obavezan na svim organskim proizvodima proizvedenim u EU i u Hrvatskoj. Uz evropsku oznaku moći će se koristiti i druge privatne, regionalne ili nacionalne oznake.

Na takmičenju za izbor loga bilo je prijavljeno 3.500 radova, a o pobedniku je odlučivao žiri od 130 000 ljudi. Pobjednik je student iz Njemačke **Dušan Milenković** za čiji rad je glasalo 63% "sudija".

Skroman rast

Prireda eurozone ostvariće skroman rast u ovoj godini, pri čemu će snažan izvoz i vladina ulaganja kompenzirati slabu ličnu potrošnju, objavilo je vodeće evropsko udruženje poslodavaca *BusinessEurope*.

Privredne aktivnosti u 16-članoj eurozoni porašće u ovoj godini za 1,2%, nakon što su se prošle godine smanjile za 4%.

Za Njemačku i Francusku *BusinessEurope* prognozira rast BDP u visini 1,8% odnosno 2%, dok bi BDP Španije trebao pasti za 0,6%.

Poslovno udruženje, takođe, predviđa da će inflacija u eurozoni u ovoj godini porasti na 1,2%, u odnosu na 0,3% u 2009.

PREDNOSTI I MANE ČLANSTVA U EU: SLOVENIJA, PET GODINA NAKON PROŠIRENJA

Pristupanje kao kraj puta

Nakon sticanja nezavisnosti 1991. promjene u slovenačkom društvu, privredi i politici, uključujući spo-

Piše: Sabina Kajnč

ljnu politiku, bile su uglavnom vođene prioritetima novostocene državnosti, burnim promjenama na domaćem i međunarodnom planu, izazovima globalizacije, kao i ciljevima pridruživanja Evropskoj uniji. U tom smislu, nije jednostavno izolovati posljedice samog procesa pristupanja EU u moru promjena i prilagođavanja raznih oblasti slovenačkog političkog i ekonomskog života u ovom periodu, ali je činjenica da nedvosmisleni cilj pristupanja EU, i

Pozitivni trendovi nakon ulaska oblasti usluga – uprkos većoj konkurenciji, finansijski sektor i sektor osiguranja, kao i turizam i ugostiteljstvo zabilježili su značajan rast. Otvaranje tržišta kapitala i lakši pristup kreditima ne samo da su omogućili velikim kompanijama da učvrste svoju poziciju na tržištu, već su i stimulisali razvoj malih i srednjih preduzeća i olakšali njihovo poslovanje

konkretni zadaci primjene *acquis communautaire*-a i ispunjavanja Kopenhaških kriterijuma pružaju najjasniji pregled ovog procesa.

Pitanje uticaja procesa pristupanja na razvoj slovenačkog društva i privrede je do 2004. bilo u centru pažnje javnog mnijenja i naučnih kugova. Od pristupanja nadalje, međutim, ovom se predmetu poklanja sve manje pažnje. Prije nego što se posvetimo analizi prvobitnog pitanja – posljedica članstva u EU na privredu,

sindikalnu scenu i monetarnu politiku nakon usvajanja eura – zanimljivo je zapitati se odakle tolika nezainteresovanost za EU u Sloveniji?

Nedostatak sistematskog uvida u posljedice članstva u Sloveniji

Postoje tri objašnjenja za nedostatak istraživanja o efektima članstva na različite aspekte političkog i ekonomskog života u Sloveniji.

Najprije, nakon ostvarenja dugo očekivanog cilja došlo je do izvjesnog "zamora od pristupanja". Ispunjavanjem zvaničnih kriterijuma nestala je i motivacija da se dalje radi na prilagođavanju i razvoju.

Drugo, jedan jedini veliki i svima prihvatljiv cilj koji je usmjeravao u istom pravcu težnje i ambicije mnogih političara je sada nestao: zamijenilo ga je mnoštvo manjih ciljeva (ulazak u Eurozonu, predsjedavanje OEBS-om 2005, predsjedavanje Savjetom EU u prvoj polovini 2008). Svi su ti projekti

Slovenije u EU primijećeni su u oblasti usluga – uprkos većoj konkurenciji, finansijski sektor i sektor osiguranja, kao i turizam i ugostiteljstvo zabilježili su značajan rast. Otvaranje tržišta kapitala i lakši pristup kreditima ne samo da su omogućili velikim kompanijama da učvrste svoju poziciju na tržištu, već su i stimulisali razvoj malih i srednjih preduzeća i olakšali njihovo poslovanje

uglavnom pripali određenim ministarstvima i agencijama, bez sveopšte podrške i saradnje koja je odlikovala proces ulaska u EU. Takođe, članstvo u EU je donijelo burne promjene na slovenačkoj političkoj sceni: iste godine kada je Slovenija pristupila Evropskoj uniji koalicija partija lijevog centra, koja je gotovo neprekidno upravljala zemljom od proglašenja nezavisnosti do pristupanja EU, je ubjedljivo izgubila na izborima oktobra 2004. od strane partije desnog centra.

Postoji još jedan razlog, formalne prirode, što u Sloveniji gotovo da više ne postoje istraživanja o efektima pristupanja EU: za to jednostavno nije više bilo finansijskih sredstava. Sa ulaskom u EU i naučna politika je promijenjena i čvršće vezana za evropske planove i programe, pa je za malu Sloveniju ostalo vrlo malo zainteresovanih. To se, donekle, izmijenilo tek tokom slovenačkog predsjedavanja EU.

Iz nekoliko uglova: privreda, radnici i posljedica usvajanja eura

Ubrzo nakon ulaska u EU, Slovenija je iskusila neke pozitivne, ali i neke negativne ekonomske posljedice. Pozitivni trendovi su primjećeni u oblasti usluga – uprkos većoj konkurenciji, finansijski sektor i sektor osiguranja, kao i turizam i ugostiteljstvo su zabilježili značajan rast. Otvaranje tržišta kapitala i lakši pristup kreditima ne samo da su omogućili velikim kompanijama da učvrste svoju poziciju na tržištu, već su i stimulisali razvoj malih i srednjih preduzeća i olakšali njihovo poslovanje.

Sa druge strane, članstvo u EU i posljedice otvaranja poljoprivrednih tržišta samo su pojačale ionako značajan pritisak globalizacije na trgovinu poljoprivrednim proizvodima, uvodeći veću konkureniju i nove probleme za slovenačke proizvode. Da bi preživjeli i ostali konkurentni, slovenački poljoprivredni sektori su bili prisiljeni da se bolje organizuju.

Situacija se, međutim, naročito pogoršala u industrijskim sektorima u kojima je konkurentnost u cijeni važnija od kvaliteta. Tekstilna industrija je najviše pogodjena, a situacija je slična i u prehrambenoj industriji. Svi naporci da se industrija restrukturiра nisu urodili plodom, i u produktivnosti znatno zaostajemo za razvij-

jenijim državama članicama EU.

Što se tiče radne snage, situacija se nije posebno promjenila nakon ulaska u EU – nešto više državljana drugih zemalja članica EU dolazi na rad u Sloveniju, ali najveći dio "uvezene" radne snage i dalje potiče iz bivših jugoslovenskih republika.

Najobimniji zadatak za slovenačku ekonomiju u periodu nakon ulaska u EU je bio prelazak na euro. Proces preuzimanja eura je zvanično započeo 28. juna 2004. prihvatanjem evropskog mehanizma konverzije valuta i završen je uvođenjem eura kao zvanične valute u Sloveniji januara 2007. Sam proces je tekao prilično glatko, ali postoje neslaganja u pogledu uticaja eura na privredu, koja su posebno zaoštrena krajem 2007. kada je Slovenija, u kratkom vremenskom periodu, iskusila najveću inflaciju u čitavoj Eurozoni. Iako je euro bio dobrodošao u poslovnom sektoru, gdje je omogućio

državne tako i evropske pokazuju, da 38% ispitanika imaju povjerenje u evropske institucije, što ih svrstava među neke od najpopularnijih institucija. To se, donekle, objašnjava trenutom većeg povjerenja u međunarodne nego u nacionalne institucije, koji je odavno prisutan u Sloveniji, kao i

nakon ispunjavanja glavnih ciljeva priznavanja državnosti – uspostavljanja prijateljskih odnosa sa susjedima i članstva u Evropskoj uniji i NATO-u. Tome je, dijelom, doprinijela i sama EU koja zahtijeva od zemalja u procesu pristupanja da uspostave organizacione strukture za sprovodenje zajedničkih evrop-

Situacija se u Sloveniji nakon prijema u EU naročito pogoršala u industrijskim sektorima u kojima je konkurentnost u cijeni važnija od kvaliteta. Tekstilna industrija je najviše pogodjena, a situacija je slična i u prehrambenoj industriji. Svi naporci da se industrija restruktuiru nijesu urodili plodom, i u produktivnosti znatno zaostajemo za razvijenijim državama članicama EU

drugim postsocijalističkim zemljama. U Sloveniji, na primjer, samo 21% ispitanika ima povjerenje u Vladu, a tek 18% vjeruje Parlamentu.

Podrška članstvu u EU je već godinama ni manje ni više od evropskog prosjeka, što je vjerovatno posljedica činjenica da, osim uvođenja eura, članstvo u Uniji nije značajno promijenilo svakodnevni život građana Slovenije

lakše međunarodne investicije i saradnju između malih i srednjih preduzeća, neke industrije, poput ugostiteljstva, su se našle pod pritiskom zbog naglog rasta cijena hrane i pića. Nije jednostavno utvrditi u kojoj mjeri je inflacija posljedica eura – cijene su dijelom rasle i zbog opšteg rasta cijena naftnih proizvoda na svjetskom tržištu. U svakom slučaju, od početka svjetske ekonomске krize mnogi drugi problemi su isplivali na površinu pa su ljudi dijelom zaboravili na početne muke sa eurom.

sveto u Uniji nije značajno promijenilo svakodnevni život građana Slovenije.

Spoljna politika

U pogledu spoljnopolitičke orientacije, Slovenija se, u izvjesnom smislu, našla u strateškom vakumu

Javno mnijenje: stabilna, ali pasivna podrška

Rezultati istraživanja javnog mnijenja Eurobarometra (jun 2008.) su pokazali da 52% ispitanika u Sloveniji vjeruje da je članstvo u EU dobra stvar za njihovu zemlju, što je otprilike oko evropskog prosjeka. Istraživanja javnog mnijenja na nacionalnom nivou, koja ispituju povjerenje u institucije, kako

skih (spoljnih) politika, iako ove kao takve još uvijek ne postoje.

Ulaskom u NATO, fokus slovenačke spoljne politike je preokrenut sa "evropskog" na "atlantski" kurs, ali nije promijenio činjenicu da se spoljna politika Slovenije, uglavnom, sastoji od primjene zadataka i ciljeva dizajniranih van zemlje. Posljednja strategija spoljne politike je usvojena u Sloveniji još 1999., i sastojala se od strateških ciljeva pristupanja EU i NATO-u. Ovakva "projektna" orijentacija spoljne politike je učinila Sloveniju naročito zavisnom od spoljašnjih procesa i pritisaka, što je posebno došlo do izražaja tokom predsjedavanja EU u prvoj polovini 2008.

Sasvim je druga slika u odnosima Slovenije i zemalja zapadnog Balkana. Slovenija se od početka zalagala za zaokruživanje programa stabilizacije i njegovog proširenja na sve zemlje Balkana. U isto vrijeme, za razliku od "mlakih" spoljnopolitičkih stavova u drugim oblastima, Slovenija je pokušala da iskoristi svoju prednost članice EU da natjera Hrvatsku na rješavanje pitanja Piranskog zaliva. Ipak, Slovenija nije pokušala da zloupotrijebi svoju ulogu predsjedavajućeg EU da ovo pitanje riješi u svoju korist i svoju odgovornost je ispunila, kao i većina drugih malih zemalja EU: bez preambicioznih pokušaja da promijeni tok evropskih politika i balansirajući između uticajnijih članica.

Autorka je saradnica-istraživačica u Centru za međunarodne odnose Univerziteta u Ljubljani

KAKO SE U CRNOJ GORI ZAPOŠLJAVAJU KADROVI U DRŽAVNOJ SLUŽBI

Nepotizam ili profesionalizam?

EVROPSKI REPORTER

Piše: Bojana Brajović

Iako i Crna Gora, kao evropske institucije, ima na papiru jasna pravila zapošljavanja mladih kadrova u administraciji, Podgoricu i dalje prate sumnje da posao u državnoj i opštinskim administracijama prevashodno dobijaju partijski podobni kadrovi.

Od prvog Izvještaja o napretku Crne Gore, pa sve do danas, EK joj zamjera na nedostatku administrativnih kapaciteta. U Briselu, ali i u dijelu crnogorske javnosti, sumnjaju da je nepotizam, umjesto profesionalizma jedan od ključnih razloga zbog kojih je ovaj problem tako izražen.

Kada je nedavno izabran novi portparol u jednom od ministarstava, ništa ne bi bilo čudno da on neposredno prije toga nije prešao iz jedne opozicione u jednu od vladajućih stranaka.

Tako se nameće pitanje da li je zaista efikasan novi sistem po kojem Uprava za kadrove bira najbolje koji se prijave na konkurs, a onda minister određuje koga će da zaposli.

U Upravi za kadrove tvrde da se biraju najbolji, a ne najpodobniji. Direktorica **Svetlana Vuković** kaže da se traži "profesionalna i depolitizovana državna služba", te da oni koji imaju najbolje uslove "imaju prednost prilikom zaposlenja". Posebno ističe "objektivan kriterijum i procedure za zapošljavanje".

"Da li je objektivan kriterijum ako se nakon završenog fakulteta prijavite na javni oglas Uprave za kadrove, dođete da po-

lažete test predviđen konkursom i u hodniku čujete da je oglas namješten, te da se ne trebate nadati?", pita Podgoričanka, koja je zeljela da ostane anonimna.

Ne prihvatajući stav da politička pri-padnost ima presudan uticaj prilikom zapošljenja, Vukovićeva pita "da li je nepotizam ili politički uticaj ukoliko se na određeni konkurs prijavi samo jedan kandidat", a oni su primorani da ga zaposle.

"Mi smo omogućili transparentnost svih naših procedura, pa je nepotizam u tom smislu posebna priča o kojoj posebno treba i da se raspravlja", istakla je ona.

Suprotno ovome, u razvijenim evropskim društвima zakonski je regulisano da članovi porodica, da bi se izbjegao nepotizam i konflikt interesa, ne mogu raditi u istoj firmi ili instituciji. To ni u Crnoj Gori ni u regionu nije slučaj.

Prema crnogorskim propisima, prije zapošljenja u državnoj upravi raspisuje se javni oglas, a mogu se prijaviti državljanji Crne Gore sa adekvatnom stručnom spremom, koji su zdravstveno sposobni i neosuđivani za krivično djelo koje ih čini nepodobnim za službu u državnim organima.

To su opšti, a predviđeni su i posebni uslovi koje svaki kandidat mora da ispunjava. Riječ je o školskoj spremi, godinama radnog iskustva i posebnim znanjima koja su predviđena sistematizacijom. Ko ispuni te uslove ide na testiranje. Testovi su obično sastavljeni od pitanja iz opšte kulture i informisanosti. Selekciju i kontrolu sprovodi komisija koja se posebno formira za svaki oglas, a koju

Svetlana Vuković

čine predstavnici Uprave, organa koji raspisuje oglas i jednog tzv. nezavisnog člana-eksperta.

Rezultati se objavljaju na sajtu Uprave, sa mogućnošću da kandidat, ukoliko smatra da je bolje uradio test nego što je ocijenjen, ima pravo zalbe.

Direktorica Uprave razmatra žalbu i eventualno pokreće ponovni postupak provjere.

U zemljama EU je sličan postupak zapošljavanja. Raspisivanje internih i javnih oglasa, formiranje nezavisne komisije, koja sačinjava testove i ujedno sprovodi selekciju, s tim što je akcenat stavljen na intervju sa kandidatima koji polože testove. Evropljanim je, na početku, bitna i preporuka.

Kancelarija za izbor kadrova u okviru EK bavi se izborom službenika, ne samo za Komisiju, već i za sve druge evropske institucije. Uslovi su i državljanstvo jedne od zemalja EU, temeljno znanje jednog od službenih jezika EU, kao i zadovoljavajuće znanje drugog jezika. Sam proces zapošljavanja se odvija u dvije faze, pismenoj i usmenoj. Pismeni testovi sadrže više ponuđenih pitanja u vezi sa evropskim integracijama, verbalnim i numeričkim rasuđivanjem. Oni koji produ prvu fazu pozivaju se na intervju, a takođe moraju da produ i ljekarski pregled. Ti isti službenici EK su, u posljednjem Izvještaju o napretku Crne Gore, ocijenili da i dalje postoji politički uticaj na državnu administraciju.

MUNJEVITA KARIJERA

U susjednoj Hrvatskoj nepotizam važi za društveni običaj, pišu tamošnji mediji. Kao jedan od primjera, navode munjevitu karijeru kćerke bivše ministarke pravosuđa **Ane Lovrin**, koja je u vrijeme mandata svoje majke za dvije godine prešla put od pripravnice do sudske.

Rađena su čak i istraživanja u kakvim su vezama, rodbinskim ili stranačkim, određeni ljudi, iz kojih se vidi da je upravo rodbinska ili stranačka pripadnost odlučujuća za popunjavanje određenih mesta.

KAKO UNIJA RIJEŠAVA PROBLEM NEDOSTATKA KVALIFIKOVANE RADNE SNAGE

EU igra na "plavu kartu"

Europe's World

THE ONLY EUROPE-WIDE IDEAS COMMUNITY

Piše: Pallavi Aiyar

Evropska unija planira da uvede radne dozvole za imigrante po ugledu na "zelenu kartu" Sjedinjenih američkih država, u nadi da će tako pokriti nedostatak kvalifikovane radne snage u nekim oblastima. "Zelena karta" je generacijama predstavljala simbol nade za mnoge stanovnike siromašnjih zemalja – najsigurnija karta za bolji život. Evropska unija sada pokušava da njihovim snovima doda još jednu boju – plavu.

Savjet EU je prošle godine usvojio zvaničnu direktivu o "plavim kartama", a države članice imaju dvije godine da je sprovedu. "Plava karta" je rezultat dugotrajanih pregovora i međusobnog ubjedivanja, kao i bojazni pred starenjem evropske populacije i usporenim ekonomskim rastom.

U međunarodnim poređenjima, često
čujemo da je Evropa inertna i nedovoljno
fleksibilna, dok je Amerika dinamična i
kreativna. Jedan od razloga, tvrde evropski

Visoko obrazovani i stručno osposobljeni strani radnici u EU predstavljaju tek 1.7% ukupnog broja zapošljenih u Uniji, dok ih u Australiji ima oko 10%, preko 7% u Kanadi i oko 3.2% u SAD. A, ne možemo baš reći ni da Evropi nijesu potreбni takvi imigranti

zvaničnici, je i razlika u sposobnostima EU i SAD-a da privuku obrazovane, perspektivne imigrante.

Visoko obrazovani i stručno sposobljeni strani radnici u EU predstavljaju tek 1.7% ukupnog broja zapošljenih u Uniji, dok ih u Australiji ima oko 10%, preko 7% u Kanadi i oko 3.2% u SAD. A ne možemo baš reći ni da Evropi nijesu potrebbni takvi imigranti.

Prema nalazima stručnjaka, Uniji će biti potrebno oko 20 miliona kvalifikovanih i nekvalifikovanih radnika do 2030. kako bi se nadomjestio nedostatak radne snage izazvan starenjem evropske populacije.

Cilj "plave karte" je i da izdvoji "dobre" imigrante od "loših", za koje je EU trenutno pravi magnet.

Evropska komisija tvrdi da oko 85% nekvalifikovanih imigranata iz cijelog svijeta traži utočište u EU, dok se samo 5% njih odlučuje za SAD. S obzirom na veoma velikodušan sistem socijalne zaštite, Uniji je potrebna radna snaga koja će doprinositi održivosti sistema, a ne zavisiti od njega.

Da bi mogli da se prijave za plavu kartu, budući imigranti će morati da imaju ili univerzitetsku diplomu ili najmanje pet godina radnog iskustva u određenoj oblasti; ponudu za posao od strane EU poslodavca koji će morati da dokaže da je nemoguće naći odgovarajuću osobu za taj posao unutar EU; i dokaz da će njihova buduća plata iznositi najmanje 1.5 puta prosječne plate u toj članici EU.

Zauzvrat, nosilac "plave karte" će imati pravo na istu penziju, stambenu pomoć i zdravstvenu zaštitu kao bilo koji građanin EU. Nakon prvih 18 mjeseci biće im dopušteno i da se presele u bilo koju drugu zemlju članicu EU pod uslovom da tamo imaju posao. Plava karta, takođe, pruža mogućnost pridruživanja porodice nakon šest mjeseci, i dozvolu za supruge da slo-

bodno traže posao u EU. Važi od jedne do četiri godine, nakon čega mora biti obnovljena. Ukoliko nosilac plave karte u međuvremenu izgubi posao, ima tri mjeseca da nađe novi.

Pa, da li to znači da će plava karta zamijeniti zelenu kao omiljeni cilj kompjuterskih programera zemalja u razvoju?

"Sumnjam", kaže **Jakob von Weizsäcker** iz briselskog think tank-a Bruegel. Weizsäcker je kum "plavoj karti", koja je nastala iz njegovog prijedloga predstavljenog 2006, ali on tvrdi da ne želi da bude povezan sa "mlakom, razvodnjenom" verzijom prijedloga koji je konačno usvojen.

Potencijalna prednost "plave" nad "zelenom" kartom, objašnjava Weizsäcker, bi bilo to što dopušta ulazak nosiocu ovog

prava ne samo u jednu već u 27 zemalja članica EU.

Medutim, konačna verzija prijedloga usvojena od strane Savjeta nakon više od dvije godine rasprave ne daje nikavu garantiju nosiocu plave karte da će moći da se preseli iz jedne članice EU u drugu – štoviše, "to je gotovo jednak komplikovano kao prijavljivanje izvana".

Da stvar bude još gora, Danska, Irska i Velika Britanija neće uopšte učestvovati u ovom programu, što pogoršava poziciju ostalih zemalja ako znamo da države u kojima se govori engleski imaju prednost nad drugima u privlačenju visokokvalifikovanih radnika.

Prema riječima Weizsackera, većina evropskih zemalja ima "mehanički" pristup tržištu rada. "Oni kažu, na primjer, 'sad nam treba toliko-i-toliko inženjera', i kad se ta mjesta popune, problem je riješen".

"Stvar je, međutim, mnogo komplikovanija – što više stručnjaka privučete to više radnih mesta u toj oblasti, kroz međusobna poznanstva, umrežavanje, i zajedničke poslovne inicijative".

Rezultat "razvodnjavanja" programa kroz sve te dodatne klauzule i otežavajuće okolnosti biće to da, kada se šalteri za izdavanje plavih karata jednom otvore u evropskim ambasadama širom svijeta, ne treba očekivati posebno duge redove", upozorava Weizsacker.

Dok direktiva ne dobije malo oštire
zube, plava karta neće moći da se takmiči
sa zelenom.

Novi programi

Unutar novog obrazovnog programa "Savremene tendencije kritičke misli", 18.02. 2010. u prostorijama Centra za građansko obrazovanje (CGO) održano je prvo predavanje iz Ciklusa predavanja o Žaku Lakanu, čiji je kreator i voditelj doc. dr Filip Kovačević.

Radi se o novini ne samo za CGO u programskom smislu, već i za ponudu alternativnih programa u Crnoj Gori. Iako je riječ o specifičnom programu čija konцепција i tema nijesu mogle garantovati masovni odziv i interesovanje kandidata/kinja, na konkurs se prijavio izuzetno velik broj zainteresovanih. U želji da se

svim kvalitetnim kandidatima/kinjama pruži mogućnost da prate predavanja i učestvuju u, kako je već prvi susret pokazao, odličnim i izazovnim diskusijama, formirane su dvije grupe polaznika/ca, od kojih je jedna počela sa radom u ovom semestru a druga će u jesenjem, uz napomenu da će i tada biti otvoren novi konkurs.

VRadi se o volonterskom poduhvatu u kojem profesor Kovačević volontira svoje znanje i stručnost, CGO svoje prostorije i organizacione kapacitete, a polaznici/ce svoju radoznalost i slobodno vrijeme, jer ono što prepoznajemo kao potrebu naše akademске sredine i društva u cjelini ne mora uvijek korespondirati sa donatorskim prioritetima.

Javnim zastupanjem do promjena

Centar za monitoring (CEMI) je, od 19. do 21.02.2010. organizovao trening na temu "Zastupanje zasnovano na činjenicama", kao dio projekta "Jačanje kapaciteta u zastupanju i pripremi javnih politika koalicije NVO u borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti" koji je finansiran od strane EU, posredstvom Delegacije EU u Crnoj Gori.

Cilj treninga bio je da doprinese jačanju zastupanja javnih politika od strane NVO u Crnoj Gori, kako bi se njihovim djelovanjem uticalo na politiku i izradu zakona u oblastima obrazovanja, zdravlja i socijalnih pitanja. Govorilo se o pojmu zastupanja na bazi dokaza, javnim

praktičnim politikama, kao i o načinima planiranja i vođenja kampanje javnog zastupanja. Posebna pažnja posvećena je jačanju kapaciteta za kreiranje javnih politika i zastupanje zasnovano na činjenicama u okviru Strategije za socijalnu inkluziju i smanjenje siromaštva (SSSI).

Polaznici seminara bili su delegirani predstavnici organizacija, potpisnici memoranduma i članica Koalicije koje se kroz svoje programe, na različite načine, bave problemom socijalne isključenosti i mogu doprinjeti smanjenju siromaštva u Crnoj Gori.

U ime CGO-a, učesnice treninga bile su Ana Vujošević i Mirela Rebronja, saradnice na programima.

Znanjem za bolju budućnost

Svečanim uručenjem diploma 08.02.2010. Su Podgorici, završen je dvomjesečni tečaj "Program studentskog liderstva" u organizaciji Centra za građansko obrazovanje (CGO), a uz podršku Kanadske agencije za razvoj (CIDA).

Diplome je polaznicima uručila **Da-liborka Uljarević**, izvršna direktorka CGO-a, koja je naglasila da je uloga studenata u društvenom i političkom životu mnogo veća i važnija nego što se to danas prepozna u Crnoj Gori. Ona je rekla da i sama posvećenost odabranih studenata ovom izuzetno zahtijevnom programu pokazuje da postoji volja da studenti budu društveno aktivni i utiču na razvoj onih sfera u kojima će jednog dana i profesionalno sudjelovati, što je naznaka jedne nove i ohrabrujuće

klime među mladim ljudima. Program studentskog liderstva pruža priliku studentima da kroz predavanja i stručne radionice razvijaju svoje sposobnosti i unaprijeđuju znanje radi doprinosa rješavanju problema koji postoje u visokom obrazovanju u Crnoj Gori, a fokusirajući se na oblasti korupcije u obrazovanju i primjene Bolonjske deklaracije, uz jačanje liderских i aktivističkih potencijala.

Od 73 prijavljenih kandidata, za ovaj elitni program je odabранo 15 polaznika/ca koji su uspješno pohadali Program studentskog liderstva: **Ana Manojlović, Andrej Milović, Andelka Rogač, Bojana Dabović, Danka Kezić, Dina Bajramspahić, Dražen Petrić, Emir Kalač, Ivona Jovetić, Ivana Tatar, Irma Zoronić, Milena Bubanja, Miloš Žižić, Milica Milonjić i Mirko Rajković**.

NEVLADINE ORGANIZACIJE U EVROPSKOJ UNIJI

Međunarodni rehabilitacioni savjet za žrtve torture (IRCT)

IRCT je krovna organizacija koja okuplja oko 140 članica koje na nezavisnoj osnovi istražuju slučajeve torture, identificuju žrtve i pomažu im da prevladaju traume.

Vizija organizacije je svijet koji privata i dijeli odgovornost za iskorijenjivanje torture.

Misija IRCT-a je podrška i rehabilitacija žrtvama torture i rad na njenoj prevenciji.

Vrijednost za koju se bori organizacija je poštovanje osnovnog ljudskog prava da su ljudi slobodni od bilo koje vrste mučenja i zlostavljanja. Ova je vrijednost utemeljena u najvažnijim međunarodnim dokumentima, kao što je UN deklaracija protiv torture.

Zajednička odgovornost za iskorijenjivanje torture širom svijeta zahtjeva posvećenost svakog pojedinca koji bi trebao da svojim punim ličnim i profesionalnim kapacitetom radi na spriječavanju mučenja ranjivih grupa.

Organizacija ima brojnu mrežu istraživača koji na terenu prikupljaju podatke o žrtvama i oblicima torture izvršenim nad njima. IRCT je sa svojim istraživačima prisutna u više od 70 zemalja svijeta. Istraživači se rukovode visokim moralnim principima i štite svaku žrtvu od mogućih negativnih posljedica koje mogu nastupiti zbog svjedočenja o postojanju torture.

IRCT ima poseban status savjetodavne grupe pri Ekonomsko-socijalnom savjetu UN-a, UN odjeljenju za javne informacije, a učestvuje i u radu Savjeta Europe.

IRCT je razvila saradnju sa brojnim organizacijama psihologa koji pomažu žrtvama.

Detaljne informacije o aktivnostima organizacije dostupne su na sajtu www.irct.org.

Priredio: Petar ĐUKANOVIĆ

Kultura ljudskih prava se gradi

Svečanim uručenjem diploma 22.02.2010. Su Podgorici, završen je četvoromjesečni program VI i VII generacije "Škole ljudskih i manjinskih prava", u organizaciji Centra za građansko obrazovanje (CGO), a uz podršku Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću Vlade Crne Gore.

Diplome je polaznicima uručila **Daliborka Uljarević**, izvršna direktorka CGO-a. Ona je tom prilikom istakla da "Crna Gora još nije društvo kulture ljudskih prava, a jedan od uzroka se nalazi i u danas prisutnim kršenjima prava i izostanku adekvatne reakcije institucija, ali i nedovoljno razvijenoj svijesti građana o tome koja prava imaju i kako se za njih boriti. Obrazovanjem o ljudskim pravima Crna Gora dobija aktivne građane sa razvijenom demokratskom svijeću i snažan impuls za uvodenje i primjenu evropskih standarda."

Tokom višemjesečne obuke sticala su se znanja o konceptu, kulturi i principima

ljudskih prava, detaljno analizirala međunarodna dokumenta iz oblasti ljudskih prava, standardi i preporuke međunarodnih organizacija, predstavljeni mehanizmi i instrumenti zaštite ljudskih prava, ali i dat osvrt na ljudska prava u Crnoj Gori danas.

Predavači u školi bili su akademici i profesori crnogorskog i drugih univerziteta, ugledni advokati, sudije, istraživači, poslanici, predstavnici političkih i nevladinih organizacija, ali i institucija koje se bave unaprijeđenjem ljudskih prava u Crnoj Gori. Vrijednost ove škole je i raznovrsnost njenih učesnika i interakcija koji su oni međusobno ostvarili tokom same škole.

U jesenjem semestru Školu ljudskih i manjinskih prava je završilo 44 građana i građanke Crne Gore. To i kontinuirano interesovanje koje ovaj program prati od osnivanja ohrabruju i pokazuju da postoje građani koji su spremni da budu društveno angažovani i aktivni učesnici društvenih procesa.

Žrtve nasilja policija treba da štiti

U Podgorici je 10.02.2010 u organizaciji SOS telefoni za žene i djecu žrtve nasilja, u saradnji sa Upravom policije, a uz podršku Kanadske agencije za razvoj predstavljen nacrt dokumenta "Uputstva o postupanju službenika policije u slučajevima nasilja u porodicu", radi informisanja javnosti o sadržini i značaju istog u radu kako Uprave policije, tako i u funkcionisanju cijelokupnog pravnog sis-

tema s ciljem najbolje zaštite žrve nasilja. Na prezentaciji su govorili **Biljana Zeković**, izvršna direktorka SOS telefona za žene i djecu žrtve nasilja, **Marijana Laković**, zamjenica Ombudsmana i **Vladimir Vukotić**, savjetnik za pravne poslove u Upravi policije. U ime Centra za građansko obrazovanje (CGO), na skupu je učestvovala **Dragana Otašević**, saradnica na projektima.

Saradnja NVO sektora i ZIKS-a

Na inicijativu direktora Zavoda za Izvršenje krivičnih sankcija (ZIKS), **Milana Radovića**, 16.02.2010. održan je višečasovni sastanak predstavnika nevladinih organizacija (NVO) i uprave ZIKS. Sastanak je motivisan dopisima NVO na koje nije odgovoren, njihovim javnim komentarima konkretnih prijava zlostavljanja i interesovanjem za opšte uslove života pritvorenih i osuđenih lica u ZIKS.

NVO koje su prisustvovale sastanku zajednički su konstatovale da je ovo prvi grupni sastanak NVO na koji su pozvane od strane ovog državnog organa, da ta činjenica zasluzuje pohvalu i nagovještaj novog otvorenog pristupa u postupanju uprave ZIKS.

Sastanku su prisustvovali direktor ZIKS-a, Milan Radović, pomoćnik direktora **Zoran Magdalinić**, službenice **Anka Cerović** i **Jadranka Vojnić** i predstavnici NVO Akcija za ljudska prava (**Tea Gorjanc Prelević** i **Nikoleta Strugar**), Centar za građansko obrazovanje (**Dragana Otašević**), Sigurna ženska kuća (**Ljiljana Raičević** i **Ivan Milović**) i NVO Preporod (**Jovan Bulajić**). Dijelu sastanka su prisustvovali i NVO Juventas (**Tijana Pavićević**), Centar za demokratsku tranziciju (**Dragan Koprivica** i **Milica Kovačević**), i 4Life (**Saša Mijović**).

Sastanak je okončan naglašavanjem direktora ZIKS i njegovih saradnika da su spremni na saradnju sa svim NVO na projektima, i da očekuju njihove prijedloge.

Obrazovne perspektive

Već neko vrijeme Američki ugao u Crnoj Gori organizuje nedjeljne diskusije o različitim društvenim temama, čiji su domaćini bračni par **Willeke**, a na kojima se, u prijatnoj atmosferi uz kafu, čaj i američke kolačiće govori o temama značajnim za crnogorsku i američku kulturu.

Na okupljanju American Coffee House održanom 4. 2. 2010. bilo je riječi o obrazovanju, a jedna od gošća predavačica koja je o tome razmijenila mišljenja sa studentima različitih crnogorskih univerziteta bila je **Daliborka Uljarević**, izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje. Ona je predstavila programe CGO-a, ali se osvrnula i na trenutnu situaciju u visokom obrazovanju u Crnoj Gori i perspektive mladih.

Nakon predavanja prisutni su podijeljeni u grupe za diskusiju, gdje se detaljnije raspravljalo o različitim aspektima obrazovanja u Crnoj Gori i aktuelnim izazovima u ovom domenu.

Mladi i aktivno građanstvo

U Podgorici je 18.02. 2010. održan okrugli sto na temu "Mladi i aktivno građanstvo –traganje za dobrim modeлом", u organizaciji Savjeta mladih. Na skupu je bilo riječi o mogućnostima umrežavanja organizacija mladih i onih koje rade sa mladima u Crnoj Gori, funkcionisanju Savjeta mladih, kao i o izradi nacrtu Plana akcije za mlade za 2010. Na skupu su govorili: **Igor Milošević**, predsjednik Savjeta za mlade, **Mirjana Rakočević**, Centar za mlade Proactive, dr **Agima Ljaljević**, članica Savjeta za mlade. Gost skupa bio je **Dražen Puljić** iz Evropskog foruma mladih. U ime CGO-a učestvovale su **Paula Petričević**, programska direktorka i **Dragana Otašević**, saradnica na projektima. Na pratećem seminaru koji je održan u Miločeru 19. i 20.02, sa ciljem usvajanja prijedloga Nacrtu Plana akcije za 2010, ispred CGO-a je učestvovala Dragana Otašević, saradnica na programima.

U OVOM BROJU PREPORUČUJEMO:

CALL FOR APPLICANTS

The English-speaking postgraduate programme "Postgraduate Programme in Southeast European Studies" will accept 25 students for the academic year 2010–2011. Eligible to apply are graduates of Greek Higher Education Institutions or foreign Higher Education Institutions which have been recognised by the Greek state as equivalent. In the case of foreign degrees, official recognition by Hellenic Naric is a prerequisite for participation in the Programme. Those interested in enrolling should submit their application from 20 January – 23 April 2010. Documents required:

1. The completed application form (which may be downloaded from Web site <http://www.pspa.uoa.gr>).
2. A statement of purpose in English (500 words maximum).
3. A certified copy of the applicant's first degree
4. A certified copy of the applicant's official university grades transcript.
5. Official translations into Greek of documents 3 (degree) and 4 (transcript), required when the original documents are in a language other than Greek or English.
6. Proof of excellent knowledge of the English language
7. Two recommendation letters, at least one of which should be from a faculty member of your own university.
8. Simple photocopies of other supporting documents e.g. knowledge of other foreign languages, seminar attendance certificates, etc.
9. Successful applicants who hold a first degree from a non-Greek university will be required, upon acceptance by the programme, to submit their qualifications for recognition by Hellenic Naric, the official Greek certificating institution for foreign degrees (please see the website of Hellenic Naric <http://www.doatap.gr>). Further information on this process will be provided once the candidate selection process is complete.

More information and the Application form can be found at <http://www.pspa.uoa.gr> or <http://en.uoa.gr/fileadmin/en.uoa.gr/uploads/pdf-files/BROCHURE.pdf>

PHD SCHOLARSHIPS IN INFORMATICS, VIENNA PHD SCHOOL OF INFORMATICS, AUSTRIA

The "Vienna PhD School of Informatics" call for applications, addressing Austrian as well as international students, is now open.

All the details of the call are available at <http://www.informatik.tuwien.ac.at/phdschool>. In brief, the Vienna University of Technology offers a three year programme following the five main research areas of the Faculty of Informatics: Business Informatics, Computational Intelligence, Computer Engineering, Distributed and Parallel Systems, Media Informatics and Visual Computing.

The Programme will admit a maximum number of 15 students for the academic year 2010/2011. Deadline 31 March 2010

Each year up to 15 students will be awarded a scholarship amounting to EUR 1.000 per month, to cover the cost of living. Scholarships for the Vienna PhD School of Informatics are available for Austrian as well as international students.

All the details of the call are available at <http://www.informatik.tuwien.ac.at/phdschool>

GRADUATE SCHOLARSHIPS AT LSE

£2 million is available annually for taught master's students from the Graduate Support Scheme (GSS). This scheme is designed to help students who do not have the necessary funds to meet all their costs of study and

awards range from £3,000 to £10,000. One Francesca Swirski scholarship is available worth £10,000. Applications must be received at the School by the end of April 2010.

Two Central European MSc scholarships of £12,500 are available to students on one year taught master's courses in any subject. Applications must be received at the School by the end of April 2010.

All MRes/MPhil/PhD students are eligible to apply for the LSE Research Studentship Scheme. The level of assistance given is determined by each academic department and is most usually a contribution towards fees. Applications must be received at the School by 11 June 2010.

The School also offers a wide range of Programme Related and LSE Named Awards for taught master's and research students. Award values vary.

For details of all the latest scholarships and information on how to apply see <http://www.lse.ac.uk/collections/studentService/sCentre/financialSupportOffice/>
Deadline 30 April 2010.

SCHOLARSHIP PROGRAMME FOR YOUNG RESEARCHERS FROM EASTERN NEIGHBOURING COUNTRIES

Universities of the Coimbra Group offer short-term visits to young researchers from Eastern neighbouring countries. The eligible countries for the 2010 edition are the following: Albania, Armenia, Azerbaijan, Belarus, Bosnia and Herzegovina, FYROM, Georgia, Kazakhstan, Kosovo, Kyrgyzstan, Moldova, Mongolia, Montenegro, Serbia, Tajikistan, Turkmenistan, Ukraine and Uzbekistan.

Please note that in this new edition of the Scholarship Programme only on-line applications will be accepted. Applicants will be able to submit their applications from 1 February until 15 March 2010.

Web: <http://www.coimbra-group.eu/sp/02-ENC-Hospitality.php>

EIC Bilten – Evropski puls je elektronski časopis koji izlazi u sklopu EIC programa, a uz podršku fondacije Friedrich Ebert.

Izdavač je Centar za građansko obrazovanje.

EIC Bilten – Evropski puls je zaveden u evidenciji medija Ministarstva kulture i medija pod rednim brojem 578.

**Urednik: Vladan Žugić; Uređivački kolegijum: mr Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević,
mr Vladimir Pavićević, mr Dragan Stojović, mr Vladimir Vučinić, Petar Đukanović**

**Tehnički urednik: Blažo Crvenica; Prevod: mr Vera Šćepanović; Lektura i korektura: CGO
Njegoševa 36/I; Tel/fax: 020/665-112, 665-327; E-mail: ep@cgo-cce.org, info@cgo-cce.org**

EIC Bilten – Evropski puls možete preuzeti na www.cgo-cce.org